

ČASOPIS
GRÉCKOKATOLÍCKEJ CIRKVI

7. január 2024

1

Slovo

ВЕЛИКИЙ

Ján Krstiteľ a esejci

TÉMA O PREDCHODCOVI
MESIÁŠA

Božia milosť zostupuje na náš dom

ROZHOVOR S OTCOM
JOZEFOM NOVICKÝM

Medzilaborce

MALE VEĽKÉ MESTO V KARPATOCH

Zodpovednosť a peniaze

VRECKOVÉ – ÁNO ALEBO NIE?

Mladí oslávili Krista

STRETNUTIE MLADÝCH S BISKUPMI

3 SVÄTÝ OTEC

Horlivosť sv. apoštola Pavla

4 TÉMA

Ján Krstiteľ a eseji

8 ROZHOVOR

Božia milosť zostupuje na náš dom

10 IKONA

Ikona Bohorodičky Chvály na Božiu Matku (1)

13 PRÍBEH

Keď láska bolí

14 REPORTÁŽ

Medzilaborce

16 RODINA

Zodpovednosť a peniaze
Semienko pokoja
Ako neochabnúť vo viere v Boha v dnešnej spoločnosti

24 SPOLOČNOSŤ

Sloboda modliť sa ohrozená

26 UDALOSŤ

Mladí oslávili Krista Kráľa

POUR FÉLICITER

» Juraj GRADOŠ

Azda ste si nepolámali jazyk na týchto dvoch francúzskych slovách. Ich skratku P. F. ste použili či zaregistrovali v ostatných dňoch veľakrát. Dovoľte mi, aby som vám zablahoželel aj ja. No trochu inak, ako ste možno zvyknutí. Nie k novému roku, že ste sa ho dožili, ale k niečomu inému.

Blahoželám vám k tomu, že vás nebeský Otec prijal za svoje deti. Mnohí pred vami túžili byť zbožštení, byť deťmi bohov, a nedosiahli to. Robili pre to mnohé divy a znamenia, prelievali mnoho krvi – svojej i cudzej – a nestali sa deťmi žiadneho boha. Lebo tí nie sú. Ten skutočný Boh prijal teba za svoje dieťa. Bez podmienok. Len ak chceš.

Blahoželám vám k tomu, že ste boli vyvolení Otcom k tomu, aby ste ho cez jeho jednorodného Syna Ježiša Krista mohli spoznávať. Ostatní sa Boha boja, je pre nich synonymom strachu a obrovskej autority, predstaviteľom neobmedzenej moci. A k tomu policajtom, prokurátorom i sudcom ich života. Vy sa však nemusíte báť, ak nasledujete jeho Syna. Lebo na tejto ceste spoznávate iného Boha. Nie Boha pomsty, ale odpustenia a milosrdenstva. Nie Boha krutej spravodlivosti, ale Boha milujúceho každého – toho, čo žil stovky rokov, i toho, čo sa nenarodil. Nebojte sa žasnúť na tejto ceste jeho spoznávania. Nebojte sa mu uveriť a zveriť svoj život do jeho nežných, ale silných rúk.

Blahoželám vám k tomu najtrpezlivejšiemu Otcovi. Starí vymyslení bohovia boli takí ako ľudia – netrpezliví. Nemali zľutovanie. Zabávali sa na chybách a osudoch ľudí. Tento jediný skutočný Boh je iný. Je trpezlivý s každým. S našimi slabosťami. S našimi hriechmi. Veď nás nestvoril dokonalých práve preto, aby sme vnímali svoju dokonalosť inde ako v tele. Čaká, klope, prihovára sa v tichu. Nechce nás oklamať ani ohúriť. Oblafnúť, podviešť. To nie je jeho štýl. On nemanipuluje. On ide a trpezlivo čaká, kedy ho i ty budeš nasledovať. Kedy ho prijmeš.

Blahoželám vám k tomu, čo vás čaká po smrti. Čo by dali ľudia pred tisíckami rokov, keby vedeli, že si nemusia budovať pyramídy, hrobky plné bohatstva, že nemusia na svojich pohreboch a karoch prelievať toľko ľudskej krvi – a to všetko zbytočne. Nič z toho im nezaručilo večný život. A už vôbec nie život plný radosti. My máme toto poznanie. Takýto život pripravil Otec pre svoje deti vo svo-

Valéria Aleksaková

jom dome. Hoci sa od neho odlúčili (a nie raz), nechce z nich urobiť sluhov. Každého, kto príde, privíta ako syna. Vráti mu jeho dôstojnosť. Jeho istotu. Jeho hodnotu. Všetko dôležité, o čo ho obral tento svet, mu vráti. A utíši každú jeho bolesť, trápenie, smútok... Prečo? Lebo je jeho synom a on je jeho Otcom.

Tak prijmite teraz toto P. F. trochu inak.

P. F., Božie deti.

Gradoš

Recyklujte tento časopis: DARUJTE HO PRIATEĽOM.

Obrátenie apoštola Pavla, mozaika | wordhistory.org

Duchom Svätým. Jediný, kto môže zmeniť naše srdce, je Duch Svätý. Ak je človek v Kristovi, je novým stvorením, to je zmysel toho, že je novým stvorením. Stať sa kresťanom nie je mejkapom, zmenou tváre, to nie! Ak si kresťanom, tvoje srdce je zmenené, ale ak si kresťanom navonok, to nie je dobré... Nie sú to nalíčení kresťania, nie, to nejde. Skutočná zmena je zmena srdca. Obrátiť sa znamená prejsť tou istou skúsenosťou „pádu a vzkriesenia“, ktorú prežil Šavol/Pavol a ktorá stojí na počiatku premeny jeho apoštolského nadšenia. Ako hovorí svätý Ignác: „Nie veľa vedomostí uspokojuje, ale to, čo ťa pretvára zvnútra, čo ti dá vedieť nové veci, zakúšať iné veci.“

Každý z nás si o sebe myslí: „Som veriaci človek. To je dobre. Modlím sa? Áno. Snažím sa plniť prikázania? Áno.“ Ale kde je v tvojom živote Ježiš? Stretol si sa s Ježišom, rozprával si sa s ním? Prijímaš evanjelium alebo sa rozprávaš s Ježišom, pamätáš si, kto je? A to je niečo, čo nám mnohokrát chýba, kresťanstvo nie bez Ježiša, ale s abstraktným Ježišom... Ako Ježiš prišiel do tvojho života, ako prišiel do Pavlovho života. A keď príde, všetko sa zmení. Toľkokrát sme počuli podobné slová o ľudoch: „Pozri sa na tohto, bol to úbožiak, a teraz je z neho dobrý muž, dobrá žena... Kto ho zmenil? Ježiš. Našiel Ježiša. Zmenil sa tvoj život, je kresťanský?“ Ak Ježiš nevstúpil do tvojho života, tak sa tvoj život nezmenil. Kresťanom môžeš byť len navonok. Ježiš však musí vstúpiť, a to ťa zmení, a toto sa stalo Pavlovi. Je to nájdenie Ježiša, a preto Pavol povedal, že nás poháňa Kristova láska, ona nás ženie vpred. To isté sa stalo, tá zmena, všetkým svätým, ktorí idú ďalej, keď našli Ježiša.

Pravý kresťan je ten, kto prijíma Ježiša do svojho vnútra, kto mení svoje srdce. Toto je otázka, ktorú vám dnes všetkým kladiem: Čo pre mňa znamená Ježiš? Nechal som sa ním zmeniť? A toto je horlivosť, keď človek nájde Ježiša, cíti oheň ako Pavol a musí hlásať Ježiša, musí hovoriť o Ježišovi, musí pomáhať ľuďom, musí robiť dobré veci. Nech nám Pán pomôže nájsť Ježiša, stretnúť Ježiša a nech tento Ježiš zvnútra zmení náš život a pomôže nám pomáhať druhým. (úryvok katechýzy z 29. marca 2023)

HORLIVOSŤ SV. APOŠTOLA PAVLA

» Marek BARAN

Svätý Otec František vo svojich katechézach o evanjelizačnom nadšení začal predstavovať horlivých svedkov evanjelia.

V našich katechézach o apoštolskej horlivosti sa pozrieme na niektoré osobnosti, ktoré rôznym spôsobom a v rôznom čase vydali príkladné svedectvo o tom, čo znamená evanjelizačné nadšenie. Prvým svedkom je apoštol Pavol. Príbeh Pavla z Tarzu je na túto tému veľmi vhodný. V prvej kapitole Listu Galaťanom, ako aj v rozprávaní Skutkov apoštolov môžeme vidieť, že jeho evanjelizačná horlivosť sa objavuje po jeho obrátení a nahrádza jeho

predchádzajúcu horlivosť pre židovskú vieru. Bol to človek horlivý za Mojžišov zákon, za židovskú vieru, a po obrátení v tejto horlivosti pokračoval, ale hlásal Ježiša Krista. Pavol si zamiloval Ježiša. Šavol od narodenia, neskôr Pavol bol horlivý už predtým, ale Kristus mení jeho horlivosť zo Zákona na horlivosť za evanjelium. V Pavlovom prípade to, čo ho zmenilo, nebola len myšlienka alebo presvedčenie: bolo to stretnutie so vzkrieseným Pánom, ktoré premenilo celú jeho bytosť.

Pavlovo človečenstvo, jeho vášeň pre Boha nie je zničené, ale premenené, obrátené

Pred modlitbou *Anjel Pána* pápež František priblížil potrebu ticha a modlitby v živote kresťana: „Púšť. Ján Krstiteľ káže tam, pri rieke Jordán, blízko miesta, kde jeho ľud pred mnohými storočiami vstúpil do zasľúbenej zeme (porov. Jn 3, 1 – 17). Pritom akoby hovoril: Ak chceme počúvať Boha, musíme sa vrátiť na miesto, kde štyridsať rokov sprevádzal, chránil a vychovával svoj ľud – na púšť. Je to miesto ticha a miesto podstaty, kde si človek nemôže dovoliť zaoberať sa zbytočnosťami, ale musí sa sústrediť na to, čo je nevyhnutné pre život.“

Toto je stále aktuálna výzva: aby sme mohli pokračovať na ceste životom, treba sa zbaviť „toho, čo je navyše“, pretože žiť dobre neznamená naplniť sa zbytočnosťami, ale zbaviť sa toho, čo je prebytočné, načrieť hlboko do svojho vnútra, aby sme pochopili, čo je pred Bohom skutočne dôležité. Len ak prostredníctvom ticha a modlitby urobíme miesto Ježišovi, ktorý je Slovom Otca, budeme schopní oslobodiť sa od znečistenia márnymi slovami a rečami. Ticho a umiernenosť – v slovách, v používaní vecí, umiernenosť médií a sociálnych sietí – nie sú len „ozdobami“ alebo cnosťami, sú základnými prvkami kresťanského života.“ (Marek Baran)

СВ ЯВНН
ПРЕДТЕЧА

JÁN KRSTITEĽ A ESEJCI

» Juraj GRADOŠ

Ján Krstiteľ je fascinujúcou osobou. Stojí na pomedzí dvoch pohľadov na Boha – toho starého a nového.

V ňom sa prelína všetko a vníma nový pohľad na Boha do takej miery, ako mu to skúsenosť z toho starého umožňuje.

O Jánovi sa Ježiš vyjadril veľmi jasne: „Medzi tými, čo sa narodili zo ženy, nepovstal nik väčší ako Ján Krstiteľ.“ (Mt 11, 11) A je to viditeľné aj v evanjeliách. V nich má po Ježišovi najviac priestoru. Evanjelista Lukáš začína svoje evanjelium udalosťami okolo Jánovho narodenia. Táto časť sa v evanjeliách nedopriala ani Márii.

ŽIVOT JÁNA KRSTITEĽA

Ján pochádzal z kmeňa Lévi, z potomkov Árona, konkrétne z Abiášovej kňazskej triedy. Jeho otec Zachariáš si zobral za manželku Alžbetu z kňazskej rodiny. Bývali na území kmeňa Júdu v mestečku Ain Karim asi 7 km od Jeruzalema. Mená Abiáš a Zachariáš boli v Izraeli celkom bežné. Už boli starší a nemali deti, lebo Alžbeta bola neplodná. Zachariáš však ešte nemal päťdesiat rokov (porov. Nm 4, 3). Keď raz prišiel rad na jeho triedu a on konal kňazskú službu pred Bohom, vošiel do chrámu v Jeruzaleme, aby priniesol kadidlovú obetu. Ako vidíme aj neskôr u apoštolov, takéto úlohy sa vyberali lósom, aby sa prejavila Božia vôľa a nenadŕžalo sa nikomu. Počas prinášania obety sa mu zjavil archanjel

Gabriel; stál na pravej strane kadidlového oltára. Zachariáš sa zľakol, no anjel ho upokojil: „Neboj sa, Zachariáš, lebo je vyslyšaná tvoja modlitba. Tvoja manželka Alžbeta ti porodí syna a dáš mu meno Ján. Budeš sa radowať a plesať a jeho narodenie poteší mnohých. Lebo on bude veľký pred Pánom. Víno a opojný nápoj piť nebude a už v matkinom lone ho naplní Duch Svätý. Mnohých synov Izraela obráti k Pánovi, ich Bohu. Sám

Ikona narodenia sv. Jána Krstiteľa z 19. storočia | wikimedia.org

pôjde pred ním s Eliášovým duchom a mocou, aby obrátil srdcia otcov k synom a neveriacich k múdrosti spravodlivých a pripravil Pánovi dokonalý ľud.“

Tieto slová anjela predurčovali Jána na iný život, aký mu právom náležal vďaka jeho pokrvnej línii. Zaradil sa k Samuelovi, ktorý bol takisto z kňazskej rodiny a narodil sa predtým neplodnej matke. Tá ho ešte pred počatím zasvätila Bohu. Stal sa z neho nazirejec, neobrobený. Jeho životný štýl zakazoval konzumáciu akéhokoľvek nápoja a jedla vyrobeného z vínnej révy, nemal si strihať vlasy a holiť bradu a mal sa vyhýbať akémukoľvek dotyku s mŕtvolou. Vlasy si nestrihal ani Samson a vďaka tomu mal nadľudskú silu. Okrem tejto trojice je za nazirejca považovaný aj Pánov brat Jakub. Zničením chrámu prestali Židia dávať tento sľub. Židovské obrady však predpisujú konzumáciu vína, a tak sa nazirejci vyčleňovali z bežnej židovskej spoločnosti. Tým došlo k porušovaniu predpisov zákona. Preto po skončení nazireátu mal nazirejec priniesť Bohu obeť.

Zachariáš zapochyboval ako kedy si neplodná a stará Sára, keď počula od Božích poslov, že sa jej do roka narodí syn. Preto mu Gabriel povedal: „Onemieš a nebudeš môcť hovoriť až do dňa, keď sa toto stane, lebo si neuveril mojim slovám, ktoré sa splnia v svojom čase.“ A tak sa i stalo. Po návrate domov manželia počali syna, no Alžbeta sa skrývala päť mesiacov pred ľuďmi. Dôvod Písmo neuvádza, ale dá sa vytušiť, že sa bála potratu, ktorý by zmaril jej nádej nebyť už hanená ostatnými ľuďmi.

V šiestom mesiaci prišla k nim na návštevu Mária. Len čo Alžbeta začula Máriin pozdrav, dieťa v jej lone sa zachvelo a Alžbetu naplnil Duch Svätý, ktorý jej vyjavil, že Mária je takisto tehotná a že nosí pod srdcom toho, ktorému jej syn pripraví cestu. Písmo tu zaznamenáva nádherný hymnus *Magnifikat* – „Velebí moja duša Pána...“ Pred pôrodom Jána však Mária odišla domov.

Alžbete a Zachariášovi sa narodil syn. Všetci sa tešili, lebo pre Židov nebolo väčšej radosti, ako mať potomka, zvlášť syna. Na ôsmy deň, podobne ako neskôr u Ježiša, chlapca chceli obrezať a dať mu meno po otcovi. Mená sa často vyberali podľa predkov. Vtedy Alžbeta všetkých prekvapila výberom synovho mena – Ján (Jochanan), Boh je milostivý. Toto meno potvrdil aj jeho otec. Len čo sa to stalo,

mohol hovoriť a vtedy zaznel druhý oslavný spev *Benediktus* – „Nech je zvelebený Pán Boh Izraela...“. Tieto udalosti naznačovali, že chlapec nebude obyčajným kňazom ako jeho otec. Tradícia hovorí, že aj v Ain Karime došlo k zabíjaniu detí, keďže nebolo ďaleko od Betlehema. Alžbeta však ukryla svojho syna. Písmo už iba zaznamenáva, že chlapec rástol a mocnel na duchu, a žil na púšti až do dňa, keď

vystúpil pred Izrael (porov. Lk 1, 5 – 79). To sa stalo v roku 28 (Lk 3, 1). Podľa *Knihy Numeri* (4, 3) kňaz začínal svoj úrad vo veku tridsať rokov.

Aj Marek začína svoje evanjelium Jánom, ale zameriava sa už na jeho činnosť. To zaznamenáva aj Matúš. Ján žil na judskej púšti, krstil v rieke Jordán a hlásal krst pokánia na odpustenie hriechov. Nosil odev z ťavej srsti a okolo bedier kožený opasok. Jedával kobylky a lesný med. Medzi poslednými, ktorých pokrstil v Betánii, patrili aj Ježiš. Potom bol Ježiš na púšti a keď sa vracal, znova sa stretol s Jánom. Ján vtedy vyznal, čo videl a čo mu bolo zjavené. Ježiš sa tam zdržal ešte jeden deň a keď odchádzal, Ján ho pred svojím učeníkom Ondrejom a ešte jedným, asi Jánom, označil za Mesiáša. Následne Jána uväznili, čo bol pre Ježiša signál na začatie ohlasovania Božieho kráľovstva. Obaja ohlasovali pokánie, zmenu života (porov. Mk 1, 1 – 12; Mt 3, 1 – 12). Marek však ne-

Svätí Zachariáš, Alžbeta a mladý Ján | wikimedia.org

opisuje dialóg medzi Ježišom a Jánom. Ján zasa opisuje udalosti až po návrate Ježiša z púšte. Matúš, ktorý ho zaznamenáva, pritom neskôr akoby poukazuje na neistotu Jána Krstiteľa: „Ty si ten, ktorý má prísť, alebo máme čakať iného?“ Ján však chcel, aby sa aj jeho učeníci presvedčili, že Ježiš je Mesiáš, podobne ako sa presvedčil on. Nakoniec tu Ježiš sám vydáva svedectvo o Jánovi (porov. Mt 11, 2 – 14). Jána z väzenia prepustili, a ten znovu krstil. Písmo ho zaznamenáva v Enone, blízko Salima (Jn 3, 23).

Jána však znovu uväznili vo väzení Macheront, ktoré dal postaviť kráľ Herodes Veľký. Karhal tetrarchu Herodesa Antipasa, lebo verejne žil so svojou neterou Herodiadou, ktorá bola zároveň manželkou jeho nevlastného brata Herodesa Filipa. Ten zomrel v roku 33. Herodias sa s ním rozviedla ešte pred jeho smrťou. Jej nevráznosť nakoniec stála Jána hlavu (porov. Mt 14, 1 – 12).

SVIATKY SV. JÁNA KRSTITEĽA

Rímskokatolíci na rozdiel od gréckokatolíkov a pravoslávnych slávia iba slávnosť pripomínajúcu narodenie Jána Krstiteľa, a to 24. júna, a jeho mučenícku smrť – sťatie (29. august). Východné cirkvi slávia aj jeho počatie (23. september). Okrem toho slávia aj nájdenie jeho hlavy – a to prvé s druhým (24. februára) a tretie (25. mája). Navyše sa 7. januára slávi Zbor (Zhromaždenie) sv. Jána Krstiteľa, pretože je druhou hlavnou postavou sviatku Bohozjavenia.

Kumrán | worldhistory.org

ESEJCI

Ján medzi svojou mladosťou a približne tridsiatym štvrtým rokom života nemohol žiť sám na púšti. Zvlášť v mladom veku ako dieťa. Musel byť niekde začlenený – do nejakého spoločenstva. Tým najbližším jeho spôsobu života boli esejci.

Druhé storočie pred našim letopočtom je poznačené Machabejcami a ich bojom proti Seleukovcom. V tomto boji im pomáhali chasidi – nábožní. Keď však videli, že Machabejci prijímajú isté prvky gréckej kultúry a spájajú sa napríklad s Rimanmi, oddelili sa od nich a vytvorili si vlastnú cestu. Čoskoro po tom sa rozdelili do dvoch skupín – farizeji a esejci. Tí sú teda asketickou odpoveďou na postavenie a život veľkňazskej dynastie v Judei po znesvätení chrámu Antiochom Epifanom IV. Ich zakladateľ bol kňazom, teda rovnako ako Ján Krstiteľ pochádzal z Áronovho rodu. Podľa *Damašského dokumentu* ním bol Učiteľ spravodlivosti (možno veľkňaz Oniáš III.), ktorý vystúpil proti Jonatánovi Machabejskému. Centrom sa stal Kumrán na brehu Mŕtveho mora južne od Jericha, ktorý bol objavený v roku 1947. Práve zvitky nájdené v tomto ich centre patria medzi najstaršie zápisy Starého zákona. Centrum skupiny v Kumráne zničili Rimania v roku 68 a poslední esejci zahynuli počas povstania Bar Kochbu v rokoch 132 – 135. Toto spoločenstvo zaniklo v prvom sto-

ročí pre dva faktory. Prvým bol fyzický zánik chrámu v Jeruzaleme, ktorého očistenie bolo pre nich dôležité. Tým sa oslobodili od naviazania sa na jedno konkrétne miesto a začali uvažovať v širšom meradle. Druhým bolo vzťahujúce sa židokresťanstvo, ktoré ich prirodzene najmä

v kontexte nového pohľadu po zániku chrámu lákalo.

Pomenovanie esejcov sa odvodzuje od hebrejského slova *hosioi* – svätí. Sami sa tak však neoznačovali. Žili v spoločných príbytkoch a vnímali sa ako synovia svetla, pričom ostatní – aj Židia – boli synmi temnoty. Nepoznali osobné vlastníctvo a pri vstupe do komunity museli odovzdať svoj majetok. Podobá sa to na konanie prvých kresťanských komunít, ale pri kresťanoch táto prax nebola podmienkou začlenenia do kresťanského spoločenstva. S tým súviselo spoločné stravovanie sa – najmä obedy a večere. Ich život bol spojený s prácou a modlitbou, pričom intenzívne očakávali príchod mesiáša. Aj preto sa udržiavali obradne čistí a každé ráno sa ponorili do vody. Zriekli sa nielen súkromného vlastníctva, ale aj peňazí. Naopak sa v nich prejavovala silná spoločenská súdržnosť, dodržiavanie šabatu (soboty), neprijateľný postoj k hnevu a túžba po vedomostiach, čo sa prejavovalo v štúdiu starších spisov. Zapodievali sa najmä poľnohospodárstvom, pretože sami odmietali konzumovať mäso. Možno dúfali, že takýmto asketickým spôsobom života docielia novú zmluvu medzi nimi a Bohom.

Očakávanie konca sveta, potreba očistenia, pokánia národa i jednotlivcov, k čomu esejci vyzývali, boli inšpiráciou

pre mnohých pustovníkov, ktorí podobne ako Ján Krstiteľ krstili v údolí rieky Jordán už v prvých desaťročiach letopočtu. Pre mnohých boli členovia tohto hnutia aj liečiteľmi, ako ich nazýva historik Filón, lebo sami alebo tí ohlasovatelia, ktorí z ich hnutia vzišli, pomáhali aj liečiť.

Ján by sa medzi nimi cítil dobre a nebol by vystavovaný tlaku okolia pre svoj nazíreť. Chválospevy súvisiace s jeho narodením pripomínajú chválospevy esejcov. Jánovu prax krstenia nemôžeme chápať v dnešnom kontexte krstu. Išlo o obradné očistenie od hriechov, teda činnosť rozšírenú aj medzi esejcami, i keď nie s takým silným poslanstvom. Podobne bol medzi nimi súlad aj v otázke ohlasovania skorého príchodu mesiáša. Pokiaľ by Ján neukončil nazíreť, nemohol by vstúpiť do chrámu v Jeruzaleme, ktorí esejci nenavštevovali, lebo ho považovali za nečistý.

Celá vtedajšia doba bola silno ovplyvnená práve očakávaním mesiáša. Na jednej strane ho vnímali ako vojvodu, osloboditeľa, najmä zelóti, pre esejcov bol tým, ktorý „oslobodí zajatých, slepí budú vidieť, z prachu vyzdvihne zašliapaných“. Tieto slová zaznamenáva text *O vzkriesení* nájdený v Kumráne. Nápadne sa tieto slová podobajú na odpoveď, ktorú pre Jána povedal jeho učeníkom Ježiš: „Slepí vidia, chromí chodia, malomocní sú čistí, hluchí počujú, mŕtvi vstávajú a chudobným sa hlása evanjelium.“ (Mt 11, 5)

Pobyť Jána medzi esejcami mohol a nemusel byť. Bola medzi nimi však prax prijímať cudzie deti a ako je známe, Zachariáš i Alžbeta boli pokročilého veku, teda Ján pravdepodobne osirel v ranej mladosti. Jeho život pred verejným vystúpením však zodpovedá životu židovských pustovníkov. Tí žili osamote na púšti. Práve tu mohlo v Jánovi dozrieť poslanie, ktoré mal. Jeho realizáciou sa jasne odlišil od esejcov. Žil a hlásal verejne, nie v uzavretom spoločenstve.

JERICHO A JEHO MÚRY

Ruiny Jericha | Zairon

Kto by nepoznal známu biblickú stať o Jerichu, trúbach a padnutých múroch. Dokonca i skupina Elán sa nechala motivovať a zložila na túto biblickú časť pieseň. A skutočne, pri prvom prečítaní Knihy Jozue, kapitola 6, sa text javí ako reálne historické dobýjanie Jericha izraelským národom, ktorý po štyridsiatich rokoch formácie na púšti konečne vkročil na územie zaslúbenej zeme a krajiny oplývajúcej mliekom a medom. Súčasná archeológia datuje vek starých základov múrov až do obdobia 6 800 rokov pr. Kr., a tak sa môže Jericho považovať za jedno z najstarších miest sveta. Aj keď sa v meste nachádzajú vykopávky viacerých múrov, múry mesta, o ktorých je reč v Knihe Jozue, pochádzajú pravdepodobne z oveľa staršieho obdobia (okolo roku 1 550 pr. Kr.). A tak ho v žiadnom prípade nemohli zničiť Izraeliti, ktorí prichádzajú na toto miesto o tristo rokov neskôr. Archeológia hovorí, že tieto múry síce majú znaky zničenia, ale nie dobýjaním, skôr zemetrasením. A keďže je Jericho vstupnou bránou do zaslúbenej zeme, autor Knihy Jozue aj toto zničenie múrov pripísal zázračnému Božiemu zásahu v zmysle, že cesta do zaslúbenej zeme je voľná a bez prekážok. V tomto prípade aj samotné obsadenie krajiny nie je nič iné, než naplnenie prislúbení, ktoré dal Boh svojmu ľudu.

Pri pozornom čítaní textu o dobýjaní Jericha Izraelitmi, ktorí vstupujú na územie zaslúbenej zeme, nám môže vzniknúť otázka: O aký typ rozprávania ide? O vojenské rozprávanie či o niečo iné? Dnes je isté, že pri vykopávkach sa v Jerichu našlo niekoľko typov múrov. Dokonca múr spevnený poloblúkovými a hratými vežami bol vysoký sedem metrov, ale v čase zaujatia zeme našli Izraeliti Jericho už zničené. Čo si však môžeme v biblickom texte všimnúť, je to, že v texte prevláda viac liturgická ako vojenská, dobývacia atmosféra. Práve tá odráža kňazskú mentalitu svätopiscov. Dosvedčujú to v biblickom rozprávaní štyri hlavné prvky. Prvým prvkom sú práve kňazi, ktorí fúkajú do trúb. Potom je to archa, ktorá má v spojení

so židovskými kňazmi liturgickú a sviatostnú funkciu. Baranie trúby na rozdiel od vojnového trúbenia sú tretím liturgickým prvkom. Baranie trúby v rukách kňazov menia vojnové trúbenie na slávnostné trúbenie, akési nám známe „slávnostné fanfáry“; a štvrtým liturgickým prvkom je známa sedemdnňová schéma obliehania Jericha (podobná sedemdnňová schéma je v rozprávaní o stvorení sveta v siedmich dňoch, kde je charakter textu rovnako liturgický, slávnostný). Táto sedemdnňová schéma predstavuje sedemdnňovú liturgickú slávnosť. A práve všetky tieto liturgické aspekty vtlačujú tomuto rozprávaniu slávnostný liturgický charakter, známy u nás procesiou okolo chrámu alebo procesiou so sviatosťou cez mesto či obec a pod.

V tomto prípade cieľom textu Knihy Jozue, kapitola 6, je oveľa hlbší, než sa na prvý pohľad zdá. Jericho je prvé mesto, ktorému treba čeliť po prekročení Jordánu od východu. Ak si pomyšľáme na reakciu Izraelitov pred kedysi významným opevneným mestom s množstvom veľkých múrov, tak ich rozvaliny museli zapôsobiť na Izraelitov ako znak Božej prozreteľnosti. Liturgia, ktorá neskôr slávila tieto udalosti, dala definitívnu podobu tomuto textu, pretože sú to práve kľúčové liturgické elementy, ktoré menia vojenské zajatie Jericha na liturgické a oslavné slávenie veľkých Božích skutkov – vstup do zaslúbenej zeme. Vkročením Izraelitov do zaslúbenej zeme tak dochádza k naplneniu všetkých prísľubov daných Abrahámovi a patriarchom, a realizovanie naplnenia prislúbení sa oslávilo práve týmto liturgickým spôsobom.

A preto pri historických a často zázračných udalostiach Písma musíme skúmať aj literárny charakter textu, pretože Písmo nám nechce podávať fakt a informáciu, ale jeho cieľom je čitateľovi podať posolstvo a svedectvo. Pomerne často je to práve viera, že Boh sa pri udalostiach a prekážkach prejavuje ako blízky, nápomocný a uskutočňujúci svoj plán spásy s izraelským národom. (Daniel Slivka)

JEDNOHUBKY VIERY

Juraj Gradoš

CHORÝCH NAVŠTEVOVAŤ (1)

Ježišov život, predovšetkým počas troch rokov jeho verejného pôsobenia, bol neustálym stretávaním sa s ľuďmi. Medzi nimi mali osobitné miesto chorí. Koľké stránky evanjelií rozprávajú o týchto stretnutiach! Ochrunutý, slepý, malomocný, posadnutý zlým duchom, epileptik a nespočetné množstvo chorých každého druhu... Ježiš sa každému z nich stal blízkym a mnohých uzdravil svojou prítomnosťou a mocou svojej uzdravujúcej sily. Medzi skutkami milosrdenstva teda nemôže chýbať navštevovanie chorých a pomoc.

Rád by som citoval slová pápeža Františka z jeho katechéz o skutkoch milosrdenstva: Ten, kto je chorý, sa často cíti osamelo. Nemôžeme ukryť, že osobitne v našich časoch, práve v chorobe najhlbšie zakúšame osamelosť, ktorá prechádza veľkou časťou života. Návšteva môže pomôcť chorej

osobe cítiť sa menej osamelou a trochu spoločnosti je vynikajúcim liekom. Úsmev, pohľadanie, stisk ruky sú jednoduché gestá, ale veľmi dôležité pre toho, kto sa cíti ponechaný sám na seba. Koľko ľudí sa venuje navštevovaniu chorých v nemocniciach či v ich domoch! Je to nezaplatiteľný dobrovoľnícky čin. Keď sa koná v mene Pána, stáva sa veľavravným a účinným výrazom milosrdenstva. Nenechajme choré osoby osamote. Nebráňme im nachádzať úľavu a my sami budeme obohatení blízkosťou tých, ktorí trpia. Nemocnice sú skutočnými „katedrálami bolesti“, kde sa však zviditeľňuje aj sila lásky k blížnemu, ktorá poskytuje oporu a spoločiti.

Na tieto slová pápeža Františka sme si osobitne spomínali najmä vtedy, keď nebolo možné navštevovať chorých v nemocniciach kvôli obavám zo šírenia koronavírusu. O to viac však bolo vďaka telefónom a videotelefónom treba zintenzívniť kontakty s tými, ktorí boli vinou choroby izolovaní od najbližších. (vladyka Cyril)

BOŽIA MILOST' ZOSTUPUJE NA NÁŠ DOM

» Adriana MATOLÁKOVÁ

Obdobie narodenia Ježiša Krista symbolicky vrcholí sviatkom Bohozjavenia, ktorý sa veriacim oboch katolíckych obradov oddávna spája s požehnaním domov a bytov. Porozprávali sme sa o ňom s farárom Farnosti Povýšenia svätého Kríža na najväčšom prešovskom sídlisku Sekčov otcom Jozefom Novickým.

Jozef Novický (49) pochádza z Vyšnej Olšavy. V rokoch 1992 – 1997 študoval teológiu a absolvoval gréckokatolícky kňazský seminár v Prešove. Po vysviacke nastúpil na svoje prvé pôsobisko do farnosti Fijaš. Do ôsmich rokoch bol poslaný do Sečovskej Polianky a neskôr do Lutiny, kde okrem iného pôsobil aj ako riaditeľ pútnického centra. Je ženatý, s manželkou Mariannou majú synov Samuela, Benjamína, Jakuba a dcéru Noemi Ester.

Odkedy je na našom území známe posväcovanie domov na Bohozjavenie a odkiaľ táto tradícia pochádza?

Posviacka domov je rozšírená už od stredoveku. 6. januára slávi Gréckokatolícka cirkev sviatok Bohozjavenia a obsah tohto sviatku by sme mohli vidieť akoby v niekoľkých rôznych aspektoch: zjavenie Trojice, keď sa Boh zjavuje ako spoločenstvo troch osôb, zjavenie Ježiša Krista ako Bohočloveka, ktorý má dve prirodzenosti – božskú aj ľudskú, Ježišovo poníženie – keďže k Jánovi prichádzali ľudia, aby vyznávali svoje hriechy, Ježiš sa prijatím Jánovho krstu sám znižuje k hriešnikom. Jeho krst je predobrazom nášho, voda bola predtým symbolom smrti, lebo človek v nej nie je schopný žiť. Ježiš však svojím ponorením do vody z nej urobil nástroj života. Krst znamená doslova ponorenie – ide o symbolické ponorenie do smrti a následné vynorenie sa zo smrti do nového života. Ježiš Kristus posvätil vody pri svojom vstupe do Jordánu, my posvätením akoby nechávame Ježiša znovu vstupovať do vody, ktorá napája všetko živé. Božia spása a posvätenie je pre celý vesmír, pre všetko stvorenie. Ježiš prišiel posvätiť celý vesmír, preto sa aj na Bohozjavenie zvykla posviacať voda v prírode, v rieke, v potoku, v jazere alebo v mori, v súčasnosti sa však tento zvyk zachováva už len málokde. Špecifickou bohoslužbou sviatku je veľké svätenie vody, ktoré sa koná len na sviatok Bohozjavenia. V deň sviatku Bohozjavenia alebo v období po sviatku, ktoré trvá do 14. januára, je zvykom posviacať domy alebo byty vodou posvätenou na tento sviatok. A práve v tom môžeme vidieť kozmický rozmer sviatku – posvätenie stvorenstva a celého vesmíru. Požeh-

naním domu, ale aj kancelárie, nemocnice či inej stavby vyjadrujeme, že daná budova chce byť spájaná s pôsobením Božej milosti. Teda že všetko, čo sa v nej bude diať, má byť na Božiu oslavu. Ten, kto si dá požehnať svoj príbytok, zasväcuje ho Bohu a zároveň vyjadruje, že v tomto príbytku chce žiť aj so svojou rodinou v duchu kresťanstva, v láske, porozumení a modlitbe.

Prečo sa domy svätia každý rok opakovane?

Tento obrad sa odporúča vykonať po dostavaní nového domu, kúpe nového bytu, možno ho opakovať aj každý rok, veď týmto obradom sa pre dom alebo byt vyprosuje osobitné Božie požehnanie a ochrana. A na druhej strane, sami dobre vieme, že svojimi vlastnými hriechmi či slabosťami veľakrát dávame príležitosť zlému, a ten sa veľmi rýchlo zhodí úlohy „likvidátora požehnaní“. Tak ako sviatosťou zmierenia očisťujeme svoju dušu, tak podobne týmto obradom akoby očisťujeme priestor a prostredie, v ktorom žijeme a trávime najviac času.

Kropenie príbytku svätenou vodou | A. Matoláková

Je nejaký rozdiel medzi posviackou novostavby alebo renovovanej budovy a bežných domov, ktoré sa svätia každoročne?

Posvätenie novostavby sa líši od každoročného svätenia. Novostavbu s celým priestorom odovzdávame, respektíve zasväcujeme do Božej ochrany pred akýmkoľvek zlom či nešťastím. A navyše, popri samotnom kropení priestorov či izieb kňaz maže všetky priestory i požehnaným olejom. Vystihujú to slová modlitby pri žehnaní oleja: Pane, Bože náš, zhladni láskavo na modlitbu mňa, tvojho hriešneho a nehodného služobníka, zošli milosť svojho Presväteho Ducha na tento olej a posväť ho, aby slúžil na posvätenie tohto miesta i domu, ktorý je na ňom postavený. Nech slúži všetkým, ktorí z neho budú požívať, na odohnanie každej protivnej sily a satanových nástrah...

Starší ľudia spomínajú, že kedysi kňaz na dedine vstupoval len do dvorov, ktoré mali otvorenú bránku, a posväcoval iba izby, do ktorých boli otvorené dvere. Teoreticky teda stačí na kompletnú posviacku domu posvätiť len jednu izbu?

Pri samotnom požehnaní sa kňaz modlí modlitbu nielen za konkrétnu izbu či miestnosť, v ktorej sa nachádza, ale za celý dom či byt. Preto je už len na zvážení majiteľa, či sa pokropí „centrálne“ izba alebo miestnosť, či všetky.

Pôsobili ste dlhé roky ako dedinský kňaz a teraz ste už dlho kňazom na veľkom mestskom sídlisku. V čom sa líši tradičná posviacka bytov počas Bohozjavenia v meste a na dedine?

Som kňazom dvadsaťšesť rokov a za to obdobie sa táto tradícia alebo prístup k nej výrazne zmenili. V začiatkoch mojej pastoračnej služby to bolo tak, že kňaz išiel svätiť domy všade, čiže z domu do domu. Postupom času sa išlo tam, kde bola otvorená bránka, a neskôr sa už rodiny nahlásili, kto si chce dať dom posvätiť. Takto to funguje dodnes, či v obci, alebo v meste. Počas toho zažijeme aj veľa humorných situácií, lebo kedysi boli ľudia celý deň v strese, kedy ten kňaz už príde. Gazdinky vyupratovali celý dom a nikto sa pomaly nemohol ani hýbať, aby nebola na zemi ani smietka. Niektorí zas v dobrej vôli chystali niečo pod zub, aby mohli kňaza a tých, čo s ním prídu, ponúknuť. Stále som ľuďom pripomínal, aby boli slobodní, nie v strese. Aj my sme ľudia, nie sme žiadna inšpekcia, ktorá ide kontrolovať poriadok, no na druhej strane sa takisto nedá ponúknuť jedlom v každom dome. Pri hromadnom svätení domov som prízvukoval, že toto nie je pastoračná návšteva, pri ktorej kňaz môže posedieť a porozprávať sa. V tomto smere rozdiel medzi mestom a dedinou nevnímam. Veď všetci sme ľudia. V poslednom čase však vnímam, že ľudia tú pastoračnú návštevu potrebujú. A potrebuje ju i kňaz. V tomto roku preto v našej farnosti chceme svätenie bytov a domov využiť práve na to, aby sme s rodinami mohli stráviť viac času

Adriana Matoláková

než len pár minút. To znamená, že požehnanie príbytkov bude trvať dlhší čas, čiže nielen jeden alebo dva dni.

Mohol by si veriaci plnohodnotne posvätiť byt aj sám bez kňaza, keby mal svätenú vodu, svätený olej a poznal slová posväcujúcej modlitby?

Požehnanie domov patrí v Cirkvi medzi sväteniny. Môžeme povedať, že Cirkev zvoláva cez modlitbu a prostredníctvom žehnania a svätenia Božiu prítomnosť a jeho pomoc, a to jednak na ľudí, ale napríklad aj na miesta, veci či udalosti, ktoré majú súvis s našim životom, prácou, štúdiom alebo inými aspektmi života. Dom môže požehnať aj laik – v rodine otec alebo mama, vtedy sa úkon nestáva sväteninou, ale formou modlitby a odovzdanosti rodiny Bohu. Stačí svätená voda, prípadne zapálená svieca – znak Krista a postoj veriaceho človeka uvedomujúceho si Božiu prítomnosť a lásku. Tomu nás naučila pandémia za posledné roky. Tu chcem pripomenúť, že v rodine zohráva úlohu kňaza otec. Otec má nad svojou rodinou plnú autoritu. Len si treba uvedomiť, že vo východnej cirkvi je pri žehnaníach a sväteniach dôležité kňazské požehnanie.

V súčasnosti, žiaľ, badať odklon mnohých veriacich od Cirkvi a jej tradícií. Badáte tento trend aj pri posviackach? Ubúda záujemcov o posväcovanie bytov, hlavne v anonymnejšom prostredí sídliska, alebo v tejto oblasti nie je odklon až taký výrazný?

V tomto prípade by som nerozdeľoval dedinu od mesta, lebo dnes sú ľudia slobodní tak v obci, ako aj v meste. Kedysi to bolo tak, že na dedine sa možno niektorí hanbili, aby sa o nich nehovorilo, že „nepustili kňaza“. V súčasnosti je odklon od tradícií Cirkvi badateľný všade. Ale vďaka Bohu môžem povedať, že je veľa, skutočne veľa rodín, ktoré žijú s Cirkvou a snažia sa duchovné hodnoty rozvíjať a odovzdávať nasledujúcim generáciám.

Navštív, Pane, tento dom a vyžeň z neho všetky nepriateľské úklady. Nech v ňom prebývajú tvoji svätí anjeli a ochraňujú všetkých, ktorí tu v pokoji žijú... (časť modlitby požehnanja príbytku)

20
C+M+B
24

VIETE, ŽE...

Rímskokatolícka cirkev spája sviatok Zjavenia Pána so sviatkom Troch kráľov a pri posviacaní bytov sa nad veraje dverí vpisujú iniciály C + M + B, ktoré sa často stotožňujú s predpokladanými menami mudrcov (Gašpar, Meli-char, Baltazár). Ide však o mýtus pravdepodobne od veriacich v minulosti, ktorí neovládali latinčinu a skratku si dali do súvisu s menami. V skutočnosti ide o latinské *Christus Mansionem Benedicat*, teda *Kristus žehnaj tomuto domu*.

IKONA BOHORODIČKY CHVÁLY NA BOŽIU MATKU

» Milan GÁBOR

foto:oad.ru

Chvály na Božiu Matku (po rus. *Похвала Богородицы*) je ikonou, ktorá sa radí k tzv. liturgickým typom. Prostredníctvom starozákonných prorociev, ktoré sa naplnili v osobe Božej Matky, ju Cirkev ospevuje a vzdáva slávu v hymne *Akatis*. História vzniku ikony a počiatky jej slávenia sa spájajú s obdobím 7. storočia.

V roku 625 byzantský cisár Herakleios (610 – 641) bojoval proti Peržanom, a tak v tom čase Konštantínopol ostal bez armády a cisára. Túto skutočnosť využil avarský chán, ktorý sa rozhodol zaútočiť na Konštantínopol, tak po súši, ako i po mori. Na základe týchto skutočností si asi vieme živo predstaviť zúfalstvo bezbranných obyvateľov mesta. V tom čase bol konštantínopolským patriarchom Sergej, muž pevného charakteru a veľkej viery, ktorý utešoval duchovné stádo nádejou v Boha, hovoriac, že Boh odstráni nebezpečenstvá a zničí zámery nepriateľov. V Konštantínopole sa nachádzalo mnoho divotvorných ikon Bohorodičky, s ktorými patriarcha uskutočnil procesiu okolo hradieb mesta. Keď nepriateľské vojská spustošili okolie metropoly,

chystali sa zaútočiť na mesto. Patriarcha druhýkrát uskutočnil procesiu okolo hradieb nesúc v sprievode najvýznamnejšie paládia mesta: časť životodarného Kristovho kríža, Rukou neutvorený obraz Krista (*Mandylion*), ikonu Božej Matky *Hodigitrie* a jej rúcho (*maforion*). Obidve mesto s modlitbou patriarcha s veľkou vierou ponoril rúcho Bohorodičky do mora prednášajúc slová žalmu: „*Nech povstane Boh a jeho nepriatelia nech sa stratia, pred jeho tvárou nech utekajú tí, čo ho nenávidia. Ako sa dym rozplýva, tak ich rozháňa, ako sa vosk roztápa ohňom.*“

Avarský chán sa chystal s celým svojím vojskom zaútočiť na mesto. Z Konštantínopola vyslali k nemu poslov, aby sa dohodli na podmienkach mieru, ale chán prijímúc dary odkázal: „Nespoliehajte sa na vášho Boha. Zajtra obsadím vaše mesto. Mojm jediným milosrdenstvom je, že bez prekážok nechám odísť tých, ktorí včas opustia

mesto. Zajtra však vaše mesto obrátim v ruiny.“ Keď si obyvatelia mesta vypočuli krutú odpoveď, pochopili, že jedinou možnosťou na záchranu je dôvera k Bohu a vrúcna modlitba. Medzitým chán prikázal, aby vojsko začalo útok na mori i po súši. Božia Matka však neopustila svoj ľud. Svojou milosťou oduševnila obrancov Konštantínopola, ktorých srdcia naplnila nevidanou odvahou a statočnosťou. Všetky pozemské útoky boli odrazené a v tom istom čase more, posvätené v ňom ponoreným rúchom, rozbúrila náhla búrka, ktorá potopila mnoho avarských lodí. Chán vidiac z vysokého brala porážku a útek pozemského vojska, ako aj potopenie flotily, nešťastný sa bil do hrude, vidiac v okolí Konštantínopola mŕtve telá svojich vojakov. V noci obyvatelia mesta

otvorili bránu, urobili výpad a porazili zvyšok zdecimovanej armády. Chán odišiel a mesto sa naplnilo veľkou radosťou, pričom celú noc sa na konštantínopolských uliciach a námestiach ozývali piesne oslavujúce Božiu Matku.

O tridsať rokov neskôr bol Konštantínopol opäť prostredníctvom Bohorodičky zázračne zachránený pred Saracénmi. Hordy boli rozprášené a väčšia časť flotily zničená ohňom a búrkou. O niečo viac ako polstoročie sa plavila k brehom Konštantínopulu početná flotila Saracénov. Obyvatelia prosili o ochranu Božiu Matku. So životodarným drevom kríža a ikonou Bohorodičky *Hodigitrie* v procesii obchádzali mesto, so slzami volali k Bohu, prosili o milosrdenstvo. V Egejskom mori sa nečakane strhla búrka a flotila Saracénov bola zničená. Mŕtvolami nepriateľov boli posiate okolité ostrovy a vstúpili do prístavu.

*Raduj sa, lebo si pozdvihla padnutého Adama!
Raduj sa, lebo si zotrela slzy Evine!*

freepik.com

DEVIATA HODINKA

Od poludnia z minulého uvažovania sa posúvame ďalej. Dnes sa pozrieme na to, čo nám Cirkev ponúka na konci dňa. Vtedy, keď sa slnko začína poberať na západ a začína sa schýľovať k večeru, má svoje miesto deviatá hodinka.

Jej čas slávenia by mal byť okolo tretej hodiny popoludní. Ale z praktického hľadiska sa spája so šiestou hodinkou a obednicou, ako sme to spomínali minule. Niekedy sa však spája aj s večerňou. Vtedy sa však nespájajú do jedného celku, ale hodinka sa zakončí prepustením a večiereň sa začína novým požehnaním a pokračuje podľa svojho poriadku. Je to preto, lebo deviatá hodinka liturgicky zakončuje deň a večerňou sa začína už nový.

Štruktúra tejto modlitby je identická s ostatnými hodinkami. Začína sa zvolaním *Požehnaný Boh náš*. Nasleduje obvyklý začiatok po *Podťe, pokloňme sa* a prednášajú sa tri žalmy – 83., 84. a 85. Po nich idú podľa predpisu tropé dňa, sviatku alebo svätého zakončené Bohorodičnikom *Kvôli nám, dobrý, si sa narodil z Panny* a modlitba *Pre svoje meno*. Pridáva sa *Trojsväté* po *Otče náš* s kondákom dňa, sviatku alebo svätého. Nasleduje *Pane, zmiluj sa* štyridsaťkrát, modlitba *V každom čase, Čestnejšia si* a zvolanie kňaza *Bože, buď nám milostivý a žehnaj nás*. Pridáva sa modlitba sv. Bazila Veľkého *Vládca, Pane Ježišu Kriste, Bože náš* a nasleduje prepustenie. Samotný začiatok a koniec hodinky sa však upravuje podľa toho, či sa spája

s obednicou, šiestym časom, večerňou alebo sa slávi samostatne.

Počas pôstnych dní sa namiesto spomenutých úvodných tropárov spieva na 6. hlas tropár *Ty si o deviatej hodine* s dvoma veršami. Po modlitbe *Pre svoje meno* sa namiesto kondaku berú tropáre na 8. hlas *Keď zločinec videl visieť na kríži, Medzi dvoma zločincami* a Bohorodičnik *Keď teba, Baránka, Pastiera a Spasiteľa sveta*. Po kňazskom zvolaní *Bože, buď nám milostivý a žehnaj nás* sú poklony sv. Efréma Sýrskeho a ešte jedno *Trojsväté* až po *Pane, zmiluj sa* dvanásťkrát.

Pozorný čitateľ už vie, aká je ústredná myšlienka deviatej hodinky. Áno, je to Ježišova smrť na kríži, ktorá nastala práve o tretej hodine popoludní. Na to pamätali už apoštoli, ktorí sa v tom čase chodili modliť do chrámu, ako nám o tom svedčia Skutky apoštolov v tretej kapitole.

Nádherne, aj keď iba vo forme predobrazov ukazuje tento spasiteľný čin každý jeden zo žalmov. V nich sa hovorí, že Boh je živý, hoci za nás zomrel v tele. Stal sa obetou za nás a záštitou pre živých, ale aj tých v podsvetí na mieste plaču. Že jeho dobrá vôľa sa zjavila na zemi a človek môže túžiť po jeho prítomnosti. On počuje naše modlitby, zmilúva sa a obveseľuje svojho sluhu. Preto aj my túžme po nádvoriach Pánových a bez prestania ho velebme. A to nielen pri modlitbe deviatej hodinky. (Juraj Danko ml.)

Samuel Bombár

LITURGIA – PREČO, AKO A ČO

Začína sa séria článkov, ktorých obsahom bude predstavenie Liturgie sv. Jána Zlatoústeho od vstupných až po záverečné modlitby, a to populárnym štýlom.

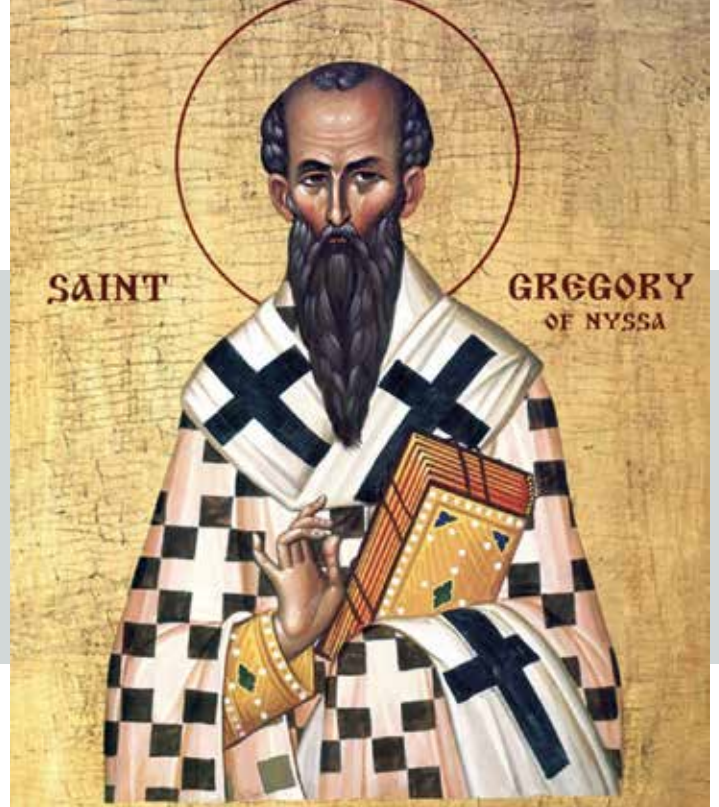
Existuje štúdia, ktorá hovorí, že spoločnosť založená na tradícii, ktorá je vysvetľovaná, je stabilnejšia. Na rozdiel od spoločnosti, ktorá nie je založená na tradičných hodnotách, alebo od spoločnosti, ktorá síce uznáva tradície, no bez toho, aby ich vysvetľovala. V druhom prípade, a to vidíme na skúsenosti mnohých mladých gréckokatolíkov, ktorí odchádzajú študovať alebo pracovať do iných miest či krajín, ako sú tie, v ktorých vyrastali, tradície či tradičné hodnoty nie sú až také dôležité. Vysvetľovanie tradície je teda aj otázkou budúcnosti. Ako hovorí náš blažený hieromučeník Vasil' Hopko: „My, maličkí chrobáčikovia... ešte chceme mať budúcnosť!“ (*List kňazom*, 1966)

Tradícia je živou pamiatkou na Vzkrieseného, ktorého stretli apoštoli, a nikdy nespočívajú v čírej nostalgii za vecami alebo formami minulosti, alebo v oplakávaní stratených privilégií. Je živou spomienkou nevesty, ktorá sa uchováva večne mladá skrze lásku, ktorá v nej prebýva. Tradícia ako živá skutočnosť sa rozvíja a rastie, a pôsobením Svätého Ducha má schopnosť prihovárať sa ľuďom v každom čase. (Ján Pavol II.: *Orientalis Lumen* 8)

V nultom čísle Slova už v roku 1969 otec M. Fedor SJ napísal, že gréckokatolíci „budú rozlišovať živú tradíciu od zväzujúcej tradičnosti, chápať potreby doby a vychádzať v ústrety túžbam ľudí“.

Vysvetliť znamená naplniť svetlom. Poukázať na Božie svetlo v obradoch a textoch liturgie i v živote človeka. Neostať pri vysvetľovaní na povrchu, odtrhnúť od života, ale byť autentickí a jednoduchí. Dnešný človek, zvlášť mladý, veľmi ľahko odhalí všetko neautentické. A sám Boh je jednoduchý. Nech nám pomáha aj pri lepšom chápaní, vysvetľovaní i žití liturgie. (Marcel Mojzeš)

GREGOR NYSSKÝ O STVORENÍ ČLOVEKA (1) NA ÚVOD

V úvode k prekladu diela Gregora Nysského *O stvorení človeka* prekladateľka jeho diel Marta Przyszychowska uvádza: Svätý Gregor Nysský ma zaujal pred viac ako desiatimi rokmi vďaka prednáškam profesora Emila Stanula a až o niečo neskôr som začala skúmať a prekladať jeho diela. Napriek tomu pociťujem odvahu predložiť čitateľovi svoj preklad traktátu *O stvorení človeka*. Je to spis, ktorý mám vo zvláštnej oblube a osobne ho považujem za jedno z najvýznamnejších, ak nie najdôležitejších Gregorových diel.“

Nepoznáme presný dátum, kedy bolo napísané dielo *O stvorení človeka*. J. Daniélou ho síce kladie na začiatok roku 379, ale je to len jeho predpoklad... Toto dielo bolo nepochybne napísané po Bazilovej smrti, t. j. po 1. januári 379, ale určiť presný dátum je nemožné. J. Quasten uvádza, že dielo *O stvorení človeka* bolo pravdepodobne napísané krátko po Bazilovej smrti alebo v poslednom období Gregorovho života... Porovnanie obsahu spisov *O stvorení človeka* a *Dialógu o duši a zmŕtvychvstaní* nevyhnutne vyvoláva hypotézu, že tieto diela vznikali v tesnej nadväznosti a že jedno je pokračovaním

druhého. Otázkou zostáva, ktoré to je. Osobne sa domnievam, že spis *O stvorení človeka* je neskorší ako *Dialóg*, pravdepodobne napísaný v roku 380, po smrti Gregorovej sestry Makríny, ktorá zomrela v decembri 379.

Prvých pätnásť kapitol spisu *O stvorení človeka* je podrobným opisom vlastností, ktoré robia človeka nadradeným všetkým viditeľným tvorom. Prvá kapitola je akoby úvodom k tomuto opisu, pretože má ukázať, že na pozadí podivuhodného sveta je človek najväčším zázrakom. Túto časť možno chápať ako obraz človeka pred hriechom, hoci Gregor Nysský kladie hlavný dôraz na vlastnosti Božieho obrazu, ktoré v nás existujú pred hriechom aj po ňom. Gregor vysvetľuje dôstojnosť človeka tromi spôsobmi. Po prvé, konštatuje, že človek je výnimočnou bytosťou, pretože je najdokonalejším z hmotných stvorení. Po druhé, je hranicou medzi duchovným a hmotným svetom a po tretie, nesie v sebe podobnosť so samotným Bohom. Gregor rôznymi spôsobmi

dokazuje, že človek je nadradený všetkým ostatným hmotným tvorom. Jeho dôkazy sú založené na pozorovaní sveta a na filozofických úvahách.

Pre Gregora Nysského a celý kresťanský Východ je charakteristické, že spája to, čo by sme nazvali prirodzenými a nadprirodzenými vlastnosťami. V skutočnosti uznáva nadprirodzený aspekt ľudského života ako neoddeliteľnú súčasť božského obrazu.

Končiac tento úvod slovami spomenutej prekladateľky: „Preklad tohto diela je potrebný nielen pre záujemcov o Gregora Nysského, ale aj pre záujemcov o východnú teológiu...“ Vyjadrujem vďaka vydavateľstvu WAM v Krakove za súhlas s uverejnením myšlienok z diela Gregora Nysského *O stvorení človeka* v tejto rubrike. (Gregor z Nyssy, *O stworzeniu czlowieka*, preložil a upravil Miroslav Dancák)

CYRIL JÁN ZAKOPAL CSSR (1894 – 1974)

Otec Cyril Zakopal sa narodil 31. decembra 1894 v moravských Drysiciach v roľníckej rodine. Pochádzal z dvanástich detí. Po základnom štúdiu nastúpil v auguste 1906 do juvenátu otcov redemptoristov v Červenke. Po skončení štúdia nastúpil 13. augusta 1912 do noviciátu v Bilsku. Nasledujúci rok 2. augusta zložil prvé rehoľné sľuby, po ktorých nasledovalo sedem rokov štúdia v kňazskom seminári v Obořišti. Kňazské svätenie prijal 18. júla 1920 v Katedrále sv. Víta v Prahe. Svoju pastoračnú službu začal v Prahe ako katechéta. Od roku 1922 bol v Brne a od 27. augusta 1926 už v Stropkove. Následne sa v Krajnej Bystrej zdokonaľoval vo východnej liturgii. V misionárskej činnosti mu bol partnerom otec Vasil Musil. V roku 1937 pôsobil aj vo vtedajšej Juhoslávii. V roku 1932 sa stal rektorom michalovského monastiera, kde sa zaslúžil o výstavbu súčasnej baziliky. Následne pôsobil v Stropkove.

V roku 1950 ho internovali v Podolínci. Nasledujúci rok ho presunuli do Jasova medzi tri stovky sestier. V rokoch 1955 až 1957 bol v charitnom dome v Báči, neskôr v charitnom dome v Pezinku, kde 2. januára 1974 zomrel. O tri dni nasledoval v Pezinku pohreb, ktorý vykonal trnavský biskup Július Gábriš. Následne bolo jeho telo uložené do rehoľnej hrobky na miestnom cintoríne v Michalovciach. (Juraj Gradoš)

freepik.com

manželke bozk na líce a zaželel jej, nech vyšetrenie dobre dopadne. Lena, ktorá ho čakala neďaleko, zbadala, ako nežne sa s manželkou lúči, a veľmi ju to zranilo. Bola zúfalá. Všetko si dopodrobna zapísala do denníka, do ktorého si zapisovala celý ich vzťah, a v zúfalstve skočila pod auto. Pohreb mala v deň Ivinej oslavy.

Po manželovom priznaní sa Ive zrútil svet. Niekoľko dní nevyšla z izby, nejedla, psychicky sa zrútila. Deti to takisto niesli ťažko. Jedna dcéra ju prosila, aby s ním ostala, druhá vyhlásila, že ak sa s ním nerozvedie, odíde z domu a viac sa nevráti. Modlila sa veľmi úpenlivo. Napokon sa rozhodla, že sa nerozvedie. Žiaľ, podmienka druhej dcéry sa naplnila, z domu odišla a dodnes sa nechce s otcom kontaktovať. Modlitby však pomaly prinášajú ovocie. Pavol šiel na spoveď, začal pomaly hľadať Boha, odprosoval. Cez ruženec, Pannu Máriu a Svätú Trojicu sa pomaly stával človekom, akým bol predtým. Iva to stále znáša ťažko, preplakala veľa nocí, potrebovala pomoc špecialistov, lebo to nevládala. Vnútorne zranenia ostali, ale Pán hovorí o odpúšťaní. Rok je krátky čas, ale Pavol si uvedomil, čo spôsobil svojej rodine i Leniným deťom, ktoré prišli o mamu. Snaží sa, pomáha, s Ivou spolu nakupujú, žijú. Spoločná modlitba ich spája a hoci to stále bolí, sila modlitby je obrovská.

KEĎ LÁSKA BOLÍ

» Mária STANKOVÁ

Iva sa práve chystala oslavovať päťdesiate narodeniny. Oslava sa začínala v sobotu o jednej. Keď sa obliekala, zistila, že jej manžel Pavol sa nechystá. Povedal jej, že nejde, pretože má niečo dôležitejšie. Zarazilo ju to, ale oslavu zrušiť nemohla, mala pozvaných hostí, všetko nachystané. Po oslavách chcela, samozrejme, vedieť, čo bolo dôležitejšie ako ona. Sklonil hlavu a začal rozprávať. Presne o jednej, ako sa začala oslava, bol na pohrebe. Ženy, ktorú poznal od mladosti. Mala osemnásť a on dvadsaťdva, keď prišla pracovať do ich podniku. Zamilovali sa, ale on šiel na vojenčinu a Lena, tak sa volala jeho priateľka, sa vydala a odišla žiť do Nemecka. Pavol sa oženil s Ivou, dievčaťom z ich dediny. Iva bola doňho zamilovaná oddávna, ale keď nastúpila na vysokú, naplno sa oddala učeniu a na svoju platonickú lásku nemyslela. Ani Pavol nemal od vzťahu s Lenou žiadne dievča. Venoval sa športu, futbalu, lyžovaniu... Raz sa náhodne stretli na stanici a Ivina láska znovu vzplanula. Začali sa kamarátiť, kamarátstvo prerástlo v priateľstvo a napokon vyvrcholilo sobášom v kostole, pretože obaja boli veriaci. Ich život pokojne plynul, po dvoch rokoch sa im narodila dcéra a o rok ďalšia. Obaja sa naplno venovali deťom, sebe a práci, chodili do kostola, do spoločnostiev, dovolenky trávili v Tatrách, na Domaši, Širave. Pavol učil deti lyžovať, korčuľovať, plávať, príroda sa stala ich víkendovým domovom. Často sa prechádzali, rozprávali, modlili.

Deti sa dobre učili, robili im radosť a Iva si myslela, že väčšej idylky niet.

Jedného dňa sa do ich bytovky prísťahovala žena s dvomi dcérami. Raz si cestou z nákupu Iva všimla, že Pavol sa žene pozdravil a čudne sa na seba pozreli. Krátko po tom stretnutí sa manželky spýtal, či by nepristúpila na návrh, že jednu sobotu bude mať voľno on a jednu Iva, aby si urobili čas pre seba. Súhlasila, veď veľa pracuje, stará sa, tak nech si oddýchne, ide na hory, na turistiku...

Tá neznáma žena, ktorá sa prísťahovala do vchodu, bola Lena. Jeho Lena, ktorú miloval pred nástupom na vojenčinu. Začali sa tajne schádzať, najprv len tak, potom po hoteloch. Pavol prestal chodiť do kostola, modliť sa, ale k Ive bol vždy pozorný. Kupoval jej darčeky, bral ju na výlety. Lena sa rozviedla, jej manžel ostal bývať v Nemecku. Pavol si začal doma vymýšľať, že musí ísť skôr do práce, že ide na služobnú cestu, pracoval dlho do noci. Bola to lož a on trávil celý čas s Lenou. Keď prišiel domov, bol láskavý k deťom aj k Ive, akoby sa nič nestalo. Lene sľúbil, že sa zbalí a pohľadajú si byt, veď aj tak s Ivou už dávno nič nemá. Lena mu uverila. Deň pred odchodom, na ktorom sa s Lenou dohodli, ho Iva požiadala, aby s ňou šiel na omšu a potom na jedno dôležité zdravotné vyšetrenie. Sľúbil jej to, ale po omši sa vyhovoriť, že k lekárovi s ňou už ísť nemôže, pretože mu náhle volali z práce. Chcel byť s Lenou. Dal

Jozef Kudzej

REZERVA

Dvadsať semoho decembra na lavočki v parku v Debrjach sídiť chlopik z kaprom v rukach i holosno zbychať, stukať:

„Jakbač dovho jem sja strímav, už mi je i dakus zima... Podme domiv, rybko míla, kiď by sja žena rozila, ta jii na to smilo reču, že u nas je Svjatyj večur, jak je tradicija stara - až šestoho januara.“

Spory kolo kalendarja ochablu bez komentara.

Múzeum Andyho Warhola

Pamätník Českej družine

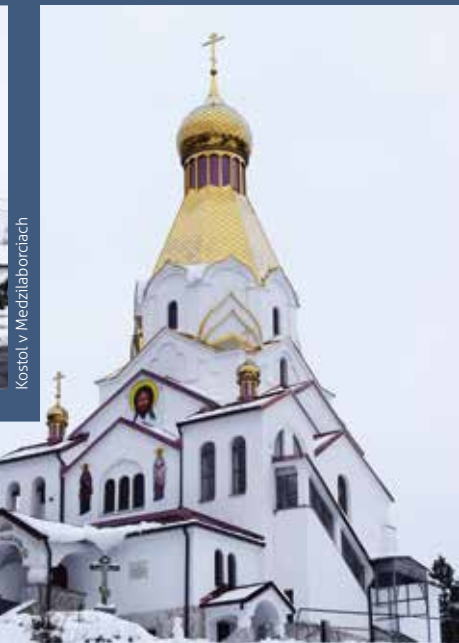
Pamätník Dejo

Pamätník sv. Cyrila a Metoda

Cerkev sv. Bazila Veľkeho

Kostol v Medzilaborciach

Pravoslávna cerkev

MEDZILABORCE

» Juraj GRADOŠ

Okres Medzilaborce je počtom obyvateľov najmenším okresom na Slovensku. Koncom roka 2022 v ňom žilo 10 773 obyvateľov. Vďaka tomu, že každý druhý žije v okresnom meste, samotné mesto nepatrí medzi najmenšie slovenské mestá. Na konci roka 2022 malo 5 806 obyvateľov. Ale počet obyvateľov prudko klesá, v roku 2020 ich bolo ešte 6 504. Väčšinu z nich tvoria Rusíni a každý tretí je gréckokatolíkom.

Do Medzilaboriec vedie zo zvyšku Slovenská jediná cesta, teda pokiaľ nechcete ísť cez Poľsko. Akýmsi vstupom do mesta je známy Krásny Brod – a to od Stropkova i Humenného. Na ceste si všimnete zariadenie sociálnych služieb. Keďže mesto má veľa starších občanov, nie je jediné. Kým z pravej strany ulicu lemujú domy, po ľavej ide paralelne s ňou železničná trať, ktorá smeruje do Lupkova. Táto časť mesta však leží v katastri Krásneho Brodu. O niekoľko sto metrov miniete odbočku na Sninu. Ostatné cesty už

vedú do lesov alebo Poľska. Na začiatku katastra mesta prechádza železničná trať do hlavnej stanice. Jej budova je poplatná dobe svojej výstavby. Nachádzate sa v mestskej časti Podňagovčik. Neskôr po pravej strane možno prehliadnete malý biely rímskokatolícky kostol. Je zasvätený Bohorodičke Panne Márii a bol obnovený v roku 2000.

Oproti sa nachádza ulička, ktorá vedie k vojenskému cintorínu. Je to jeden zo štyroch veľkých vojenských cintorínov.

To je samo osebe raritou. Dôvodom ich existencie sú prudké boje a poľná nemocnica najmä na začiatku prvej svetovej vojny. Okrem cintorínov sú v meste ešte tri ďalšie hrobové miesta, kde sú pochované jej obeť. Celkovo je priamo v meste, jeho mestských častiach a v extraviláne pochovaných skoro dvetisíc vojakov. V samotnom okrese je pochovaných 17 863 vojakov, ktorí zahynuli v období od septembra 1914 do mája 1915. Obete tejto vojny boli slovenskej, českej, rakúskej, maďarskej, nemeckej, poľskej, ukrajinskej, ruskej, bukovinskej a bosnianskej národnosti.

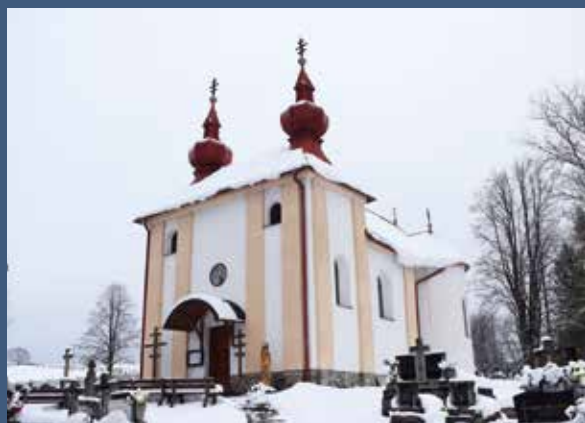
Priamo na spomínanej križovatke môžete prehliadnuť malý pamätník z medzivojnového obdobia, ktorý je venovaný tzv. Českej družine. Táto vojenská jednotka Čechov a Slovákov, ktorí sa dobrovoľne prihlásili do služby, bola súčasťou ruskej armády. Dvaja z nej zahynuli práve tu v Medzilaborciach. Niektorí tento pamätník nazývajú aj Legionári.

Pamätník (tank) vo Vydrani

Cerkv vo Vydrani

Cerkv v Borove

Ján Blaško

Pred vami sa však vynorí architektonický skvost v meste – biela pravoslávna Cerkv Zoslania Svätého Ducha. Tú dal v roku 1949 postaviť minister obrany ČSR, neskôr prezident Československej republiky Ludvík Svoboda. V cerkvi je na stenách na ploche 1 600 metrov štvorcových 350 ikon.

Ešte pred ňou vpravo je hlavné turistické lákadlo mesta – Múzeum moderného umenia Andyho Warhola, ktorý bol rodákom z neďalekej obce Miková. Aktuálne je múzeum v rekonštrukcii. Múzeum bolo otvorené v roku 1991 v novopostavenom dome kultúry. Počas osláv 20. výročia jeho založenia bola odhalená pamätná tabuľa jednému z jeho zakladateľov – Johnovi Warholovi, ktorý zomrel v roku 2010. 16. novembra 2002 sa konala inauguračná 230 centimetrov vysokej sochy Andyho Warhola od prof. Juraja Bartusza pred budovou múzea. Súčasťou múzea je aj najväčšia stála muzeálna expozícia prvej svetovej vojny na Slovensku *Boje v Karpatoch – Medzilaborce 1914/1915*. Jej súčasťou sú dobové uniformy, výstroj a výzbroj bojujúcich armád. Utrpenie

vojakov na karpatskom fronte dokumentujú úryvky z dobových denníkov, spomienok alebo vojenských hlásení. Vďaka moderným technológiám si návštevníci môžu pozrieť i množstvo historických fotografií, ilustrácií, máp či autentických dokumentov.

Medzi múzeom a pravoslávnu cerkvou je odbočka k najznámejšiemu vojenskému cintorínu v Medzilaborciach, ktorého súčasťou je aj pamätník *Delo*. To bolo pôvodne na vrchole murovaného kamenného podstavca. Na prelome päťdesiatych a šesťdesiatych rokov bola odcudzená jeho lafeta. A po roku 1989, keď bol cintorín a pomník očistený od trnia, zmizli postupne ostatné jeho časti. Pri príležitosti stého výročia ukončenia prvej svetovej vojny na pôvodný pamätník umiestnili repliku pôvodného dela. Takto obnovený pamätník i cintorín bol posvätený 2. júla 2021.

Hlavná cesta však vedie cez riečku Vydranka k okružnej križovatke. To sme už v administratívnom a obchodnom centre mesta. Ešte pred križovatkou sa vľavo nachádza gréckokatolícka Cerkv

sv. Bazila Veľkého. Zvláštnosťou tejto klasicistickej cerkvi, ktorá bola rozšírená v rokoch 1995 – 1998, je jej kamenná ohrada a vstupné brány. Takúto ohradu, i keď často z dreva, mali pôvodne všetky cerkvi v regióne. Popri cerkvi sa môžete dostať k ďalšiemu vojenskému cintorínu.

Z okružnej križovatky máme možnosť vybrať sa buď do Vydrane, alebo Borova. Obidve obce sú dnes súčasťou mesta, i keď si zachovali štatút samostatnej farnosti. Na ceste do Borova sa nachádza aj mestský úrad a pred ním je súsošie sv. Cyrila a Metoda. Úrad nemôžete prehliadnuť. Jeho fasádu zdobí veľmi pekná mozaika.

Pred železničným priecestím sa nachádza mestská železničná a autobusová stanica. Práve odtiaľ v turistickej sezóne až do konca septembra vyráža vyhladkovú vláčku *Andy Express*, ktorý nepremáva iba po meste, ale aj po okolitých obciach so zaujímavou históriou. Pri malej železničnej stanici je ďalší pomník padlým. Z parkoviska, ktoré vzniklo demoláciou starej budovy stanice, je viditeľný areál

Miniskanzena Medzilaborce, za ktorým je miestny amfiteáter.

V miniskanzena známom aj pod názvom *Miniskanzen rusínskej dediny Medzilaborce* sa nachádzajú zmenšené repliky stavieb (domov, dreveníc, hospodárskych budov, zrubového kostola) z okolitých dedín, prezentujú tradičný život v rusínskej dedine v tomto regióne v minulosti. Stavby sú vyrobené ručne z dreva, z hlíny a zo slamy. Súčasťou miniskanzena je aj replika rodného domu rodičov Andyho Warhola.

Cesta pokračuje cez mestskú časť Vihorlat do miestnej časti Borov, kde sa nachádza atypická murovaná gréckokatolícka Cerkv sv. archanjela Michala, ktorá bola skoro úplne rozostrieľaná v bojoch počas druhej svetovej vojny, pričom obec bola skoro celá vypálená. Tú pripomína pamätná tabuľa na miestnom dome kultúry.

Druhá cesta z okružnej križovatky vedie smerom na Vydraň. Na nej sa nachádza *Reedukačné centrum sv. Nikolaja* pre maloleté matky. Priamo vo Vydrani na rázcestí sa nachádza gréckokatolícka Cerkv sv. archanjela Michala. K tejto farnosti patria aj filiálne obce Palota a Kalinov. Oproti cerkvi vo Vydrani sa nachádza pamätník s ruským tankom T-34. Súčasťou miestneho cintorína je aj vojnový cintorín z prvej svetovej vojny. V obci je ešte jeden menší cintorín z toho istého obdobia. Ide o jediný vojnový cintorín v okrese Medzilaborce, na ktorom boli pochovávaní iba vojaci židovského vierovyznania.

V západnej časti katastrálneho územia mesta Medzilaborce bol v roku 2009 otvorený lesný náučný chodník v lesoparku Kamjana. Nástup na trasu lesného náučného chodníka je z kultúrno-sportového areálu na Mierovej ulici v Medzilaborciach, kde je aj parkovacia plocha. Hlavná trasa s prevýšením 170 m vedie na skalný útvar Čertov Kameň v katastri Krásneho Brodu. Na trase je osem zastávok, pričom na pohodlné absolvovanie chodníka potrebujete približne tri hodiny. Je vhodný na individuálnu, rodinnú i školskú poznávaciu turistiku.

V okolí mesta môžete navštíviť monastier v Krásnom Brode, rekreačné a lyžiarske stredisko Danová, Lupkowský tunel, pamätník v Kalinove, chránené prírodné územia Palotské jedliny, Pod Demjatou, Haburské rašelinisko, Mokré lúky pod Čertižným, Jarčiská a Beskydy.

freepik.com

ZODPOVEDNOSŤ A PENIAZE

» Juraj GRADOŠ

Základnou úlohou každého rodiča je úspešne pripraviť dieťa na samostatný život. Ten duchovný i ten obyčajný. Tieto dve roviny sa však prelínajú v jednom bode výchovy – vo výchove k zodpovednosti.

Zodpovednosti sa nedá naučiť inak ako cez vlastnú skúsenosť. Nedá sa pri nej teoretizovať. Samozrejme, teória a najmä príklady sú dôležité, ale zodpovednosť sa získava praxou. Niečo dieťa odpozoruje na tej našej, no trvalo sa to v ňom zakorení až cez vlastnú skúsenosť. Je veľmi ťažké učiť dieťa zodpovednosti za duchovný život, pokiaľ nedokáže mať zodpovednosť za ten viditeľný. Apoštol Ján napísal: „Veď kto nemiluje brata, ktorého vidí, nemôže milovať Boha, ktorého nevidí.“ (1 Jn 4, 20b) Ak teda nevieme fungovať zodpovedne v bežnom živote, ako môžeme v duchovnom?

K zodpovednému plánovaniu života vyzýva aj Ježiš. Hovorí o tom v príkladoch o stavbe veže či o boji s nepriateľom. Pred každým vážnym rozhodnutím si podľa jeho slov treba sadnúť a porozmýšľať o svojom zámere. To sa týka všetkého. Aj toho byť jeho učeníkom. (porov. Lk 14, 28 – 33) Sadnúť si znamená upokojiť sa a mať čas, nenáhliť sa, nekonať v strese... To všetko je o zodpovednosti.

Ako ju však u detí doceliť? Znovu nám môže byť príkladom Ježiš a tentoraz jeho postoj k učeníkom, zvlášť apoštolom. Učil ich, ako majú narábať s mocou zhora, ktorú mal, a chcel, aby ju mali aj oni. Keď ich stretol, nedal im ju hneď. Prv bol s nimi, aby videli na ňom, čo robí. A prečo to robí. Aby videli korene, strom i ovocie. Teda aj to, čo nasledovalo po zázraku. V Evanjeliu podľa sv. Lukáša je to krásne znázornené. Prv ich pozval, vyvolil. Potom si ich pripustil bližšie k telu, vybral si dvanástich. Ešte stále nerozumeli, nevedeli túto moc správne využívať. Potom im dal túto moc kolektívne – v dvojiciach. I tak chceli, „aby zostúpil oheň z neba“ (Lk 9, 54b). A až omnoho neskôr, keď boli odkázaní sami na seba, keď ich už nevodil „za ručičku“ ako pred svojim vzkriesením, dokázali konať divy a znamenia jeho mocou sami tak a v takom duchu, ako to robil on.

VRECKOVÉ

V dnešnej dobe sa ako jeden z veľmi zanedbávaných, a pritom veľmi účinných

nástrojov, ako doceliť zodpovednosť u detí, javí vreckové. Mnohí rodičia a, samozrejme, aj deti tento nástroj využívajú, ba zneužívajú na vlastné sebecké záujmy. Rodičia si tým kupujú pozornosť, láskavosť alebo, naopak, používajú ho ako prejav ospravedlnenia. A deti sú na druhej strane tejto rovnice. Výsledkom takejto výchovy je prehnaná úloha peňazí v živote človeka, ba priam láska k nim. A tá je, ako vieme, koreňom všetkého zla (porov. 1 Tim 6, 10).

Aké teda by malo byť vreckové a kedy s ním začať? A čo je predpokladom toho, že deti sa ho naučia využívať zodpovedne, a teda naučia sa zodpovednosti za peniaze a tým aj za majetok všeobecne? Dve tretiny Slovákov si myslia, že dieťa by malo vedieť narábať s peniazmi už pred nástupom na základnú školu. Práve tu je čas začať budovať v dieťati zodpovednosť za peniaze. Zároveň sa podporuje jeho logické a analytické myslenie. A to nehovorím o matematike. Tento názor má aj väčšina psychologov. Dôležité je začať s tým vtedy, keď sa od dieťaťa začína očakávať samostatnosť a zodpovednosť. Ale vreckové ani očakávania nemajú byť prehnané. Deťom na prvom stupni je vhodné dávať vreckové menšie a častejšie. Teda týždenne a na úrovni niekoľkých eur (3 až 5). Nebojte sa, šesťročné dieťa

už rozumie základným matematickým princípom. Chápe, že za nákup v obchode sa vždy platí, a neskôr dokáže bez pomoci dospelého tento proces zvládnuť. Výskumy potvrdzujú, že deti, ktoré dostávali vreckové od tohto času, sa menej často dostávajú do dlhov. Vreckové dieťa naučí hodnote peňazí a dôležitým životným zručnostiam – ako míňať, zarábať, sporiť, požívať alebo darovať peniaze. A netreba zabudnúť na fakt, že vreckové dieťa považuje za veľký prejav dôvery v jeho vlastnú zodpovednosť. V tomto období je dôležité, aby rodič dohliadal na spôsob narábania dieťaťa s peniazmi.

Staršie deti na druhom stupni majú už väčšie očakávania, ale i potreby. Tomu má zodpovedať vreckové. Ale aj ako rodičia by sme mali mať vyššie nároky na nich a na to, ako s vreckovým vedia narábať. Preto je vhodné vreckové zvýšiť na 10 až 15 eur a zároveň ho vyplácať raz za dva týždne. Tým predĺžime čas, na ktorý si musia naplánovať míňanie peňazí. A teda zvyšujeme ich zodpovednosť za každé euro.

Vreckové v prípade stredoškôľakov má ísť ešte ďalej. V tomto prípade už musíme brať do úvahy aj pubertu. Ak sme predchádzajúcich deväť rokov nedokázali u dieťaťa vybudovať základ správneho vzťahu a narábania s peniazmi, teraz začínať je veľké riziko. Každopádne, vreckové je vhodné radikálne zvýšiť na 30 až 60 eur a vyplácať ho raz mesačne. To zodpovedá potrebám danej vekovej kategórie aj ich možnostiam, čo sa týka správy a zodpovednosti za peniaze. Z takejto sumy si vedia kúpiť nielen podľa nás potrebné veci, ale aj podľa seba. Niekedy nemať na sebe aspoň raz za čas nový značkový kúsok môže byť pre pubertiaka stresujúce v zmysle očakávaní a komentárov spolužiakov. Zároveň zvýšená výška vreckového odráža aj odlišné trávenie voľného času.

Každopádne vo všetkých kategóriách by mala byť suma vreckového stanovená aj s ohľadom na to, či chodí dieťa v škole na obedy, nosí si desiatu z domu alebo potrebuje financie na cestovné. Výsledná suma vreckového by mala byť výsledkom spoločného rozhovoru, v ktorom dieťa porozumie tomu, čo všetko rodičia zo svojho príjmu zabezpečujú pre rodinu i pre dieťa samotné a na čo má vreckové slúžiť, a zároveň vyjadriť, ako ho chce používať.

PRAVIDLÁ VRECKOVÉHO

Pravidlá musia byť jasné a stanovené hneď na začiatku. Vreckové nemá byť

samozrejmosť. Teda nie v plnej výške. Základná suma, ktorú dieťa potrebuje na riadne štúdium, napríklad na cestovné, by mala byť nedotknuteľná. Ak dieťa zradí vašu dôveru, ale iba vo veci narábania s vreckovým, môžete na túto sumu vreckové na čas znížiť.

Vreckové môžete naviazať na plnenie domácich povinností. Je však otáznne, čo tým dosiahnete. Ak chcete viesť dieťa, aby vnímalo prirodzenú zodpovednosť každého člena rodiny za jej fungovanie, nemali by ste vreckové viazať na povinnosti.

Na niektoré nákupy výška vreckového nestačí. Preto jedným z pravidiel môže byť aj to, že dieťaťu vytvoríte možnosť získať peniaze vo forme mimoriadnej odmeny za pomoc v domácnosti nad rámec povinností alebo za úspech v škole, či športe, napríklad za úspešné zapojenie do olympiády. Prípadne ho môžete nasmerovať k možnostiam, ako si privyrobiť. Niektoré menšie deti si privyrábajú napríklad zanášaním plastových fľaš a plechoviek do zberu alebo umývaním auta. Tínedžeri sú už schopní privyrobiť si aj doučovaním cudzieho jazyka alebo kosením trávnikov.

Medzi pravidlá treba zaradiť aj spôsob vyplácania, šetrenie a oblasti, na ktoré vreckové dieťa nemá míňať. Je dôležité definovať, čo si dieťa môže z vreckového kúpiť. Na všetko ostatné by malo mať váš súhlas. Ak dohodu poruší, mali by ste uplatniť vopred známy postih, napríklad zníženie vreckového na primeraný čas. Dieťa by si malo odkladať, teda šetriť aspoň 10% z vreckového. Tu mu ako Slováci môžeme byť príkladom. Vyše 80% z nás sporiť. Ak napríklad dieťa chce nový bicykel, korčuľu... a vy s tým súhlasíte, môžete uzavrieť dohodu 50 : 50. Teda, polovicu našporí ono a polovicu mu dáte vy. Mladším deťom je vhodnejšie dávať vreckové vo forme peňazí. Je to pre ne konkrétnejšie ako nejaké číslo na účte. V prípade starších detí môžete využívať bankové účty pre deti a s nimi spo-

jené platobné karty. Tie prinášajú benefity a možnosti jednak kontroly a jednak aj vďaka nastaveniu predchádzať nežiaducemu míňaniu vreckového. Ale kontrolu v tejto oblasti treba uplatniť až vtedy, ak sa vyskytne zlyhanie.

Vreckové teda nemá byť náplastou za čas, ktorý dieťaťu nevenujeme. Je to „učebná pomôcka“, ktorej cieľom je deti naučiť hospodáriť s peniazmi. Vďaka správnym návykom dieťa neskôr dokáže rozlišovať medzi tým, čo potrebuje, čo chce, a nebude chcieť všetko naraz. Nenechajte sa zviest príkladom alebo rečami o výške vreckového inde. Veď uhrádzate všetky potrebné výdavky dieťaťa. A v prípade vysokoškôľáka, ak má možnosť a neprivyrába si, je možno čas vreckové zrušiť alebo obmedziť, aby sa zmenil jeho životný štýl. Pokiaľ sami radi podporujete rôzne projekty, môžete svoje dieťa už od malička viesť k tomu, aby časť svojho príjmu oddeľovalo napríklad pre znevýhodnené alebo choré deti. Ideálne je, keď viete spolu sledovať, kto tieto peniaze dostal a ako mu pomohli. Dieťa tak učíte vnímať potreby iných a nezištne dávať.

**Pútnické zájazdy
s CK TRINITY:**

- **MEXIKO, GUADALUPE
A ACAPULCO**
s arch. Jaroslavom Lajčiakom
21.2. - 3.3.2024 1.990 €

- **LURDY- pútnický zájazd**
11.4.-15.4.2024 560 €
- **LIBANON- pútnický zájazd**
16.4.-23.4.2024 1.060 €
- **GRUZÍNSKO A ARMÉNSKO**
2.5.-9.5.2024 letecky z Košíc 1.290 €
- **RÍM, LORETO, S. G. ROTONDO**
24.5.-31.5.2024 805 €
- **FATIMA**
12.6.-16.6.2024 645 €
- **RÍM**
22.6.-25.6.2024 520 €

Pre bližšie informácie a prihlásenie nás kontaktujte:
Tel.: +421 55 62 52 820
+421 91 06 45 333
e-mail: info@cktrinity.sk

www.cktrinity.sk

freepik.com

SEMIENKO POKOJA

» Veronika VERBOVÁ

„Hnev je zárodkom vojny. Odpustenie je semenom pokoja.“ Keď som si prvýkrát prečítala túto myšlienku, hneď ma chytila za srdce svojou jednoduchosťou a zároveň múdrosťou. Patrí žene, ktorá prežila veľmi zlé veci v Osvienčime a vydávala svojim životom svedectvo nielen o zlých veciach, ktoré sa reálne diali, ale predovšetkým o sile, ktorú v sebe mala vďaka odpusteniu.

Keď sa pýtame snúbencov na to, koľkí počuli používať medzi svojimi rodičmi štyri dôležité slová potrebné vo vzťahoch, potvrdzuje sa nám stále ten istý výsledok. Slová *ďakujem* a *prosím* sa vyskytujú v komunikácii ich rodičov často. Slovo *prepáč* už o polovicu menej. A slovo *odpúšťam*, ktoré počuli u svojich rodičov, potvrdí vždy len zopár jednotlivcov. Väčšinou k tomu dodávajú vtipnú verziu tohto slova – „*zochab tak...*“ Všetci sa nad tým pousmejeme, ale hneď dvíhame ruky, že toto je trocha známe i nám. Aj ja som takúto formu vo svojej rodine počula. A priznám sa, až vo vzťahu s manželom som sa naučila hovoriť: *odpúšťam ti*. A nielen hovoriť, ale aj pochopiť, že to nie je len o vyslovení čarovných slov. Odpustenie je hlbšia záležitosť.

Mám rada hru so slovami a práve slovo odpustenie má krásny význam: *od-pustiť*.

Pustiť sa preč, odísť od hnevu, nenávisť, sklamania... Mohli by sme si tam každý doplniť vlastné negatívne pomenovania. Som presvedčená, že skutočné odpustenie, ktoré urobíme, prináša uzdravenie nášho ľudského, ale aj duchovného života. Lebo ak vyhlasujeme niekomu odpustenie, vyhlasujeme aj do duchovného sveta to, že sa zriekame svojho hnevu voči druhému človeku.

Nedávno som čítala na jednom blogu vedecky overené informácie o odpustení a nedá mi, aby som niektoré z nich nespomenula. Chcem vám priblížiť hĺbku odpustenia. Aj psychologická veda túto hĺbku a význam odpustenia nachádza a potvrdzuje. Odpustenie nie je zabudnutie na zranenie. Zabudnúť na zranenie zvyčajne znamená popierať ho. Odpustením si však pamätáme inak, spomienka sa stáva menej bolestivou. Je normálne, že nevieme zabudnúť na zranenie, aj keď sme sa rozhodli odpustiť. Nikto nám nemôže vyčítať a ani my sami si nemôžeme vyčítať, ak sme nezabudli. Ja si dodnes pamätám zranenie zo vzťahu s chlapcom ešte pred tým, než som spoznala svojho manžela (a on je v mojom živote už dvadsať rokov). Ale pozerám sa na to už úplne inak, ako to bolo v tom čase. A pamätám si aj to, ako som sa rozhodla odpustiť

jemu aj sebe. Odpustenie nie je ospravedlňovanie ani popieranie zranenia. Pri ospravedlňovaní zranenia sa ľudia často presvedčajú, že si zranenie zaslúžia, lebo druhý mal dobré dôvody na to, aby ich zranil. Pri odpustení, naopak, uznávame, že to, čo sa stalo, bolo nesprávne a nemalo by byť opakované. Nie je to sebeckosť, ale pravdivosť. Popieranie zranenia je prirodzenou obrannou tendenciou pred veľkou bolesťou zo zranenia. Niekedy sa človek môže tváriť, že sa „nič vážne nestalo“. Neodpúšťame však preto, že sa „nič vážne nestalo“, ale odpúšťame napriek tomu, že sa stalo niečo vážne. Práve manželstvo a materstvo ma naučili dôležitú vec – vedieť nahlas vysloviť druhému „*odpúšťam ti*“ a v ňom úprimne vyjadriť to, že som zranená, že jeho správanie voči mne nebolo správne a že nemám výčitky, keď to priznávam. S manželom sa tešíme, že sa už aj naše deti naučili hovoriť sebe navzájom aj nám rodičom „*odpúšťam ti*“. A vôbec sa na ne nehneváme, že si niečo také „dovolia“. Naopak, sme radi, že v dospelosti to už budú vedieť. Zároveň spoznávame svoje zraňujúce správanie voči nim a môžeme ho meniť.

Odpustenie nie je zmierenie s vinníkom. V dobre fungujúcich vzťahoch môže ísť odpustenie ruka v ruku so zmierením, teda obnovením vzťahu po odlúčení alebo konflikte. Zmierenie s vinníkom však niekedy nie je možné ani odporúčané, najmä ak ide o vzťah, ktorý je pre človeka zraňujúci a málo bezpečný. Odpustiť teda môžem aj bez prítomnosti zmierenia. Môžem odpustiť pre seba, vo svojom vnútri, nie pre druhého človeka. Druhý o mojom odpustení nemusí vedieť. Na odpustenie nie je nutné, aby sa nám druhý človek ospravedlnil. Hoci úprimné ospravedlnenie zvyšuje ochotu odpustiť, môžeme odpustiť aj bez toho. Ak čakáme na ospravedlnenie na to, aby sme odpustili, dávame príliš veľa moci nad svojim duševným zdravím do rúk druhého človeka.

Pri odpustení nastáva postupná zmena postoja voči človeku, ktorý nás zranil. V procese odpustenia dochádza k zmiereniu negatívnych emócií, ako je smútok, hnev, nenávisť, a tie sú postupne nahrádzané pozitívnymi emóciami, ako je empatia a súcit, pozitívnymi myšlienkami a správaním voči tomu, kto nás zranil. V niektorých prípadoch však stačí, ak dôjde aspoň k zmiereniu negatívnych emócií. Na to, aby sme odpustili sebe, často treba zmeniť svoje správanie. K úprimnému odpusteniu sebe za nevhodné sprá-

vane treba zaň prevziať zodpovednosť, zaviazať sa k zmene správania v budúcnosti a často sa aj ospravedlniť tomu, koho sme zranili. Aj ja si jasne uvedomujem, že potrebujem odpúšťať sebe samej svoje zlyhania v manželstve aj v materstve. A verte mi, pri mojej práci, výchove štyroch detí, starostlivosti o domácnosť a kňazskom povolani môjho manžela sa toho nazbiera veľa, čím muža a deti zraňujem.

Odpustenie je proces, nie iba jednoduché rozhodnutie. Je to proces, a najmä pri závažných zraneniach to môže byť proces dlhodobý, až celoživotný. Odpúšťať môžeme aj opakovane. Pritom si uvedomujem jednu úžasnú vec – mám jedno miesto, kde odpúšťam sebe a kde je odpustené mne – sviatosť zmierenia. Vďaka nej sa celý tento proces odpúšťania deje aj

v duchovnom svete a uzdravuje aj môjho ducha. A opakovane. Odpustenie súvisí s lepším psychickým a fyzickým zdravím. Veľké množstvo doterajších výskumov preukázalo, že odpustenie vedie k zlepšeniu psychického zdravia – k zníženiu hnevu, symptómov depresie, úzkosti, posttraumatickej stresovej poruchy, ako aj zvýšeniu sebaúcty a nádeje. Odpustenie vedie aj k zlepšeniu fyzického zdravia, napr. znížením krvného tlaku a lepšou činnosťou srdca. Dodávam, že odpustenie má teda vplyv na úrovni telesnej, duševnej aj duchovnej. „Odpustenie v skutočnosti nie je nič iné ako akt sebauzdravenia a sebaoposilnenia. Nazývam ho aj zázračný liek. Je zadarmo, funguje a nemá žiadne vedľajšie účinky.“ Prajem sebe aj vám, aby ste tento zázračný liek užívali a aby uzdravoval predovšetkým vás a vašich najdrahších.

freepik.com

ZAČÍNAJTE MYŠLIENKOU NA KONIEC

Ak hovoríme o osobnostnom raste ženy, prichádza mi na um otázka cieľa. Ako veľmi má žena na pamäti svoj cieľ osobnostného rastu a ako je v súlade s jej životným cieľom. Ako často si ho pripomína?

Pán nás stvoril na svoj obraz, a tak v každom z nás rezonuje túžba žiť naplnený a dobrý život zameraný na nejaký cieľ. Stephen Covey, americký odborník na rozvoj osobnosti, vedenie ľudí a motiváciu, ako jeden z prvých návykov skutočne efektívnych ľudí uvádza: Začínajte myšlienkou na koniec. Pretože predstava predchádza realizáciu. Poďme sa na chvíľu zastaviť a opýtať samých seba, akú máme predstavu o tom, čo budeme mať na konci života. Môžeme si pomôcť jednoduchou otázkou: Za čo nám poďakujú ľudia, ktorí nám prídu zablahoželať k osemdesiatym alebo deväťdesiatym narodeninám? Jasne si to skús predstaviť. Iste chceme mať na konci niečo, čo iných obohatilo, čo im urobilo život krajším, jednoduchším.

Pozvi Boha do tejto chvíle, nech sa ti táto chvíľa stane modlitbou. Dopraj si čas. Alebo aj: dopraj duši raj (mimochoodom, je to názov jednej výbornej knihy). Čas stretnutia s Pánom je raj na Zemi. Viem, že jednou z vecí, ktoré chceme mať na konci, je plnosť našej viery, plnosť toho, čo nám ponúka náš Pán.

Akokoľvek sa na problematiku osobnostného rastu pozerám, stále mi vychádza, že na začiatku má byť modlitba s myšlienkou na koniec... Na to, čo chcem mať dnes, zajtra a na konci svojho života. Poďme do toho spolu. (Eva Zuzana Jenčušová)

freepik.com

AKO NA JANUÁROVÚ DEPRESIU

Už ste o nej počuli? Vianoce a Silvester sú preč. Teplá jar a Pascha v nedohľadne. Dni sú krátke, svetla je málo. Aj preto sa január považuje za najdepresívnejší mesiac v roku. No ako to zmeniť? Napriek januárovej atmosfére treba prežiť okamihy šťastia. Môže to byť prechádzka za slnečného dňa, guľovačka alebo sánkovačka, aj keď už máme -siat rokov. Buďme chvíľu ako deti – bez starostí. Existujú aj iné tipy. Napríklad desať minút veľmi intenzívne cvičiť (aj rýchla chôdza vonku) a potom sa ponoriť do horúceho kúpeľa a relaxovať. Za našou depresívnou náladou môže byť aj skúsenosť, že sme v januári zasa v tých istých koľajach a nič sa v novom roku nezmenilo. Alebo po pestrom, nabitom decembri plnom stretnutí je tu prázdny január. Tak treba urobiť

zmenu. Ak máte odvahu, vyberte si jeden zo svojich cieľov – zrealizujte ho a začnite na ňom pracovať. Pomaly, ale isto. Tešte sa z každého úspechu. Zavolajte priateľom. Zájďte na návštevu. My gréckokatolíci si môžeme v predvečer Bohozjavenia urobiť druhú štedrú večeru a dokonca sa aj obdarovať – ale inak, napríklad priateľmi vloženými do napísanej modlitby, ktorú zvinieme a obviažeme mašľou. Večer sa zababušte do deky a pozrite si možno starý, ale zábavný film. Taký Burian nikdy nesklame. Môžete si začať plánovať letnú dovolenku. Kuchári, nezabudnite na horúcu čokoládu. Alebo aspoň poriadne husté kakao. A pamätajte, krátke, asi desaťsekundové objatie denne si môžete dopriať aj sami. (Juraj Gradoš)

Pred necelými piatimi rokmi sa pápež František rozhodol napísať všetkým mladým list – volá sa *Christus vivit*. Tento list, ako sám hovorí, píše s láskou všetkým mladým kresťanom. Pápežské listy a dokumenty nesú názov podľa prvých slov, ktorými sa začínajú. Hneď na začiatok nám teda pápež chce povedať, že Kristus žije. „On je naša nádej a najkrajšia mladosť tohto sveta. Všetko, čoho sa dotkne, sa stáva mladým; stáva sa novým, naplňa sa životom. Preto prvé slová, ktorými sa chcem obrátiť na každého mladého kresťana, sú tieto: Kristus žije a chce, aby si bol živý!“ Cítiš, ako je tento úvodný odsek naplnený životom? Týmto životom naplňa Ježiš život každého, kto mu dovolí dotknúť sa jeho srdca. A keď ťa už raz jeho život naplní, Kristus „je v tebe, je s tebou a nikdy neodchádza. Ty sa síce môžeš vzdialiť, no vedľa teba je Vzkriesený, ktorý ťa volá a čaká na teba, aby si začal odznova. Keď sa pre svoje smútky, žiaľ, obavy, pochybnosti alebo zlyhania cítiš starý, on bude tam, aby ti znova dodal silu a nádej.“

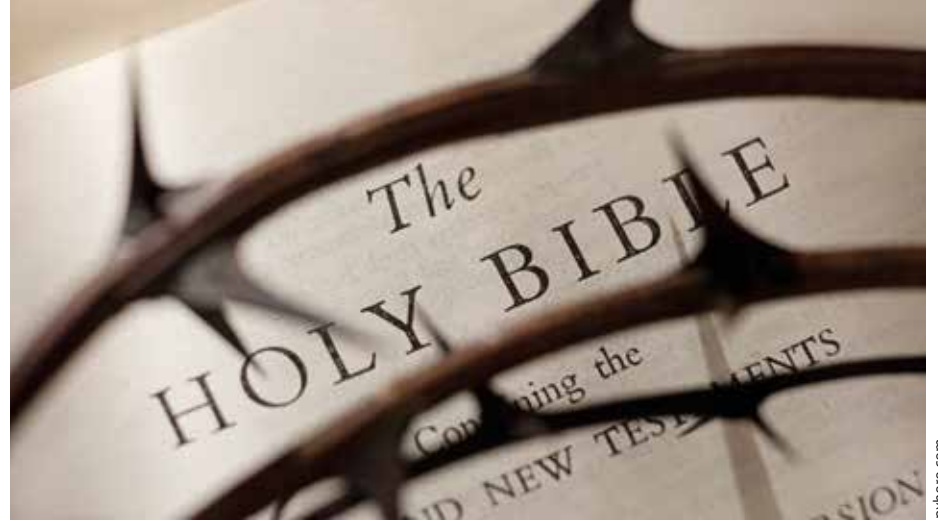
Drahý priateľu, nebudeme si klamať, ten list je dosť dlhý – takýchto odsekov má skoro tristo. A práve na tomto mieste ich v nasledujúcich číslach niektoré nájdeš, kúsok po kúsok. (Richard Fučko)

VÝZVA SLOVA: PIES □, □

2			6		9		3	
9	8	4				6		
	1				7			9
1		6			3			
8			4				5	
	4		2			3		
						4	1	
		9	1		5	7	6	3
				7		9		

HE3K 4U

SKENUJ KÓDY

AKO NEOCHABNÚŤ VO VIERE V BOHA V DNEŠNEJ SPOLOČNOSTI

Dnes vidíme, ako sa mnohí snažia pasovať do roly tých, ktorí radia. Dané úsilie nie je zlé, lebo odzrkadľuje postoj lásky k blížnemu, ktorému chceme úprimne pomôcť. Ale úprimný úmysel nie je zárukou, že poradíme správne. Osobne mám mnohonásobnú skúsenosť, ako som rady cennejšie než zlato objavil u najskúsenejších ľudí, akí tu žili – u cirkevných otcov a učiteľov duchovného života (svätých otcovia). Preto ponúkam ich pohľad.

Je jasné, že prvou a nevyhnutnou podmienkou na udržanie viery je sviatostný život – častá speveď a prijímanie nadprirodzeného chleba. A je aj zrejmé, že sami ďaleko nedôjdeme, lebo potrebujeme spoločenstvo, kde „rovnako zmyšľame, rovnako milujeme, sme jedna duša a jedna myseľ“ (Flp 2, 2). Sme však svedkami, že mnohí, ktorí prijímajú a sú v spoločenstve(ách), nemajú zápal. Je to znakom toho, že sa zabudlo na prijímanie slova: „Nielen z chleba žije človek, ale z každého slova, ktoré vychádza z Božích úst.“ (Mt 4, 4)

Svätí otcovia jednohlasne a často apelujú na denné čítanie Nového zákona. Povedia, že ak sme ochabli, zápal sa vzbudí práve duchovným čítaním. Podľa Izáka Syrského Písmo pomáha oslabiť spomienky na hriech a dáva pokoj srdca: „Nič nie je také schopné vyhnať spomienky, ktoré rebelujú v našom tele a spôsobujú búrlivé vzplanutia, ako ponorenie sa vo vášnivej láske do hĺbky chápania Svätého písma.“ Alebo inde: „Písma ti ukážu úzku cestu

života,“ teda navedú tým smerom, aby si sa nestratil a neochabol.

Nesmie nás odrádzať hektickosť doby. Nedá sa čas, ktorý plytváme, nahradiť Písmom? Ján Zlatoústý dodá: „Vy, ľudia vo svete, si myslíte, že čítanie Písma patrí iba mníchom? Veď vy ho potrebujete viac ako oni.“

Duchovné čítanie vedie k zrodu zápalu. Ale mať zápal nestačí, musí byť správne nasmerovaný, aby sme robili to, čo od nás Boh chce. Mnoho zla sa vykonalo vtedy, keď boli ľudia zapálení, no nekonali to, čo chcel Boh: „Máme zvolať oheň z neba?“ (Lk 9, 54) Keď sa čítaním zrodí zápal, je už dôležité ho iba správne nasmerovať a živiť. A živiť sa práve nazeraním na životy svätých, ktorí v praxi žili evanjelium. Preto sem patrí čítanie ich diel aj ich životopisov. Pajsij Svätohorský povie: „V dielach svätých otcov nájde človek všetko, čo potrebuje, a sú bezpečným sprievodcom na ceste. Príbehy púštnych otcov ukazujú, ako oni bojovali s vášňami, aby sme sa od nich učili. A životopisy svätých sú veľmi nápomocné hlavne pre mladých, ak ich nečítajú len ako príbehy.“

Písmo, diela otcov a životy svätých hovoria o tých, ktorí v spleti života bezpečne došli do cieľa, pretože ich viedol Duch. Preto čítanie týchto diel aj čítajúceho naplňa tým istým Duchom a vedie bezpečne do neba aj v tomto zložitom svete: „Na správnu cestu nech ma vedie tvoj dobrý Duch.“ (Ž 142, 10) (Martin Grošík)

KAREL SCHWARZENBERG (1937 – 2023)

wikimedia.org

Bývalý šéf kancelárie prezidenta Havla, minister zahraničných vecí ČR a siedmy potomok šľachtického rodu dôstojne pokračoval v tradícii predkov, ktorí už od 14. storočia pôsobili na kľúčových postoch krajiny. Zodpovednosť za ľudí bola šľachticom vštepovaná od narodenia a deklaroval ju aj Karel Schwarzenberg. Po nástupe KSČ k moci museli Schwarzenbergovci v roku 1948 opustiť republiku a uchýlili sa do Rakúska a Bavorska, kde Karel

absolvoval štúdiá, ktoré však musel pre smrť otca prerušiť a venovať sa vedeniu rodinných statkov. Ako predseda Medzinárodného helsinského výboru pre ľudské práva sa staral o dodržiavanie ľudských práv v Európe a v čase neslobody podporoval aj československý exil.

Hoci na scéne silne ateistického Česka pôsobil kontroverzne, neúnavne sa označoval za veriaceho katolíka, pre ktorého bola viera súčasťou identity, ako je to pre ľudí z aristokratických rodov typické. „Som mizerný, ale presvedčený katolíka a som proti tomu, aby sme urážali Ježiša, Mohameda alebo Budhu. Takáto provokácia zraňuje mnoho citov a my máme mať city ľudí v úcte,“ vyjadril sa raz na margo kontroverznej hry. Historik Miloš Buben spomína, že málokedy videl niekoho modliť sa tak úprimne a hlboko ako jeho. Želal si, aby ľudia na jeho pohrebe namiesto kvetinových darov prispeli na obranu Ukrajiny alebo charitatívnu činnosť Maltézskeho rádu, ktorého bol členom. (Adriana Matoláková)

KATARÍNA KOŠČOVÁ & DANIEL ŠPNER: KREHKOSŤ

Existujú albumy, ktoré nás dokážu chytiť za srdce kvalitou textu, iné zase kvalitou hudby alebo niečím iným. Album *Krehkosť* uchvacuje komplexne. Jedinečnosť albumu tkvie v prostredí a atmosfére, v ktorej bol nahrávaný – v zrupe pod

Tatrami bez príprav a bez zásahov. Je na ňom zachytený aj život so všetkými svojimi ruchmi, zvukmi a náladou. V trinástich intímnych skladbách prevláda klavír a spev s občasnými vstupmi kontrabas, akordeónu a gitary. Osobne ma album veľmi zaujal nielen textovo, ale aj svojím realistickým akustickým zvukom, čo pri zatvorených očiach spôsobilo, že som sa počúvaním pomyselne ocitol v tom zrupe aj ja. (Dominik Petrík)

PREČO NEBOL SV. JOZEF KRÁĽOM, KEĎ BOL POTOMKOM KRÁĽA DÁVIDA? (TIMEA)

To, že je niekto potomkom kráľovskej rodiny, ešte neznamená, že bude aj kráľom. Platilo to v samotnej biblickej histórii, ako aj v iných historických obdobiach, kultúrach v rôznych častiach sveta. Čo sa týka samotnej biblickej histórie, vieme, že Dávidova dynastia, ktorá vládla v Južnom, teda Judskom kráľovstve, stratila vládu pádom Jeruzalema v 6. storočí pred Kristom, keď bol Jechoniáš (Jochin), posledný kráľ tejto dynastie, deportovaný do zajatia v Babylone (porov. 2 Kr 24, 15). Po babylonskom zajatí síce Dávidova línia pokračuje ďalej, ako o tom čítame v rodokmeni Ježiša Krista (porov. Mt 1, 12 – 16), no židovský národ nemal svojich panovníkov, keďže bol prakticky vazalom najprv Peržanov a neskôr Grékov. Machabejské povstanie na istý čas síce opäť nastolilo židovskú vládu v krajine, no v rímskom období bol národ znova pod nadvládou cudzincov vrátane vlády dynastie Herodesovcov, ktorí boli lojálni Rímu. V čase, keď sa narodil Ježiš, bol Dávid a jeho vláda už len v predstavách tzv. dávidovského mesianizmu, podľa ktorých mesiáš z Dávidovho rodu raz znova túto vládu obnoví. (Milan Diheneščík)

freepik.com

OTEC KYRIAK PÍŠE...

V súvislosti so slovom príbytok alebo dom by mohla v našej myslí zasvietiť jednoduchá otázka: Aký je váš príbytok? Aj učenici, ktorí od svätého Jána Krstiteľa migrovali k Ježišovi, sa ho opýtali: Učiteľ, kde bývaš? O našich príbytkoch by sme dokázali povedať veľa: či sú veľké, alebo malé, staršie či novšie, v centre osídlenia alebo skôr na samote. Skúsme však otázku upraviť: Nie aký mám príbytok, ale akým som príbytkom? Spomeňme si na modlitbu *Kráľu nebeský*. V nej sa modlíme „príď a prebývaj v nás“, no doslova tu Svätého Ducha prosíme, aby prišiel a ubytoval sa v nás (*vselišja v ný*). Aký je Boží príbytok? Skutky apoštolov (7, 48) hovoria, že Najvyšší nebýva v domoch vytvorených rukou. Iste, nájdeme ho v našich chrámoch v Eucharistii, ale jeho prvoradým záujmom je bývať v našich srdciach a odtiaľ premieňať spôsob, akým prežívame svoje životy. Novoročná otázka, ktorá mieri ku každému z nás, teda znie: Akým Božím príbytkom sa chcem v tomto roku stávať? Aj z vlastnej skúsenosti vieme, že je rozdiel, či bývame v maličkých, neútulnej a chladnej garsónke, alebo v priestrannom, slnkom zaliatom dome. Byť dobrým príbytkom pre Boha prináša tú hlavnú výhodu a požehnanie pre nás samých. On vstúpil do našich dejín, aby sme sa my mohli vrátiť do príbytku, ktorý nám patrí od počiatku: do jeho prítomnosti v nebi.

Mozaika

Príbehy poslušníka

Výmena

Píše a kreslí Dada Kolesárová.

Ahoj, deti, v tomto zimnom čase sa neskoro rozvidnieva a veľmi rýchlo stmieva. Vtedy úplne automaticky siahneme po vypínači a zasvietime. Svetlo žiaroviek sa stalo neoddeliteľnou súčasťou našich životov. To, ako veľmi ho potrebujeme, zistíme, keď sa z nejakého dôvodu vypne elektrický prúd. Vtedy hľadáme rôzne iné zdroje svetla, aby sme aspoň nesedeli v tme.

Pred vynájdením elektriny si ľudia zapalovali sviečky (neskôr aj petrolejové lampy). Sviečka je symbolom toho, že aj najmenší zdroj svetla dokáže rozohnať najhustejšiu tmu tmúcu. Zároveň však aj to, že blízko nej sa vieme zohriať, že ju potrebujeme poriadne chrániť pred vlhkom a vetrom, lebo jej plamienok veľmi citlivo reaguje na okolité podmienky. V chrámoch sa odjakživa používali sviečky a jedna z nich sa nazýva trojica.

Trojica

Raz v roku, počas sviatku Bohozjavenia, sa pri svätení vody používa špeciálna svieca. Ide vlastne o tri sviečky spojené do jednej a vytvárané tak, aby mohli samostatne horieť a zhasínať ponorením do vody. Symbolizuje Najsvätejšiu Trojicu, pretože keď pri krste Kristus vstúpil do vôd, v podobe holubice sa zjavil Svätý Duch a z neba zaznel Otcov hlas. Úloha: 1. Vieš, v ktorej rieke bol pokrstený Ježiš?

Dozvieš sa to, keď správne vylúštiš doplnovačku.

2. Počas voľných dní si aj vy môžete vyrobiť „malú trojicu“ zo sviečok, ktoré doma nájdete. Potrebujete teplú vodu, do ktorej ponoríte dve dlhšie sviečky a vytvárate ich. Potom všetky tri sviečky spojíte voskom alebo pevnou lepiacou páskou.

1	2	3
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>

- miesto, kam uložili malého Ježiša po narodení
- okno inak
- veľký potok
- kráľ Izraela
- Kain zabil...
- opak všetci

4	5	6
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>

dívy primeraného svet prozreteľnosťou
Pane vôrou diele všemohúcnosťou

Veľký si, _____, a veľkolepé je tvoje
_____. Niet _____ slova, ktorým
by sa mohli velebiť tvoje _____, lebo
ty si svojou _____ všetko stvoril.
Svojou _____ všetko udržuješ
a svojou _____ riadiš _____.

Trikrát

Počas svätenia vody kňaz stojí pri nádobe s vodou. Modlí sa a pritom vykonáva symbolické gestá, ktoré viditeľným spôsobom hovoria o tom, čo práve v tej chvíli nevidíme. O moci, ktorá zostupuje a posväcuje pripravenú vodu. Počas modlitieb do vody trikrát ponorí sviecu – trojicu, trikrát v tvare kríža na vodu dýchne a trikrát ju prežehná prstami ponorenými vo vode. Trikrát preto, lebo vyznávame, že náš Boh je jediný vo Svätej Trojici – Otec, Syn a Svätý Duch. Úloha: Do modlitby, ktorú sa kňaz modlí pri ponáraní trojice do vody, správne doplň chýbajúce slová.

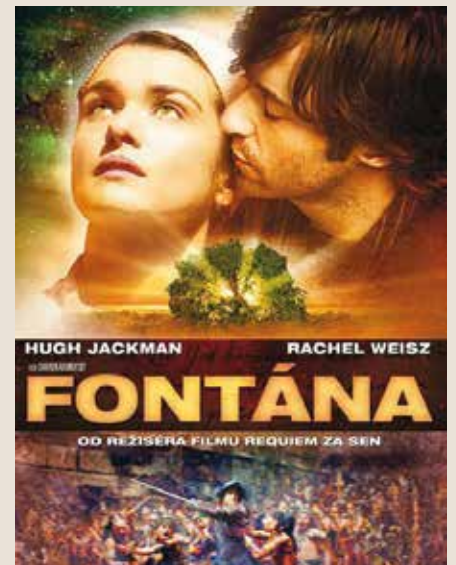
RAINER MARIA RILKE: PRÍBEHY O MILOM PÁNU BOHU

V trinástich príbehoch plných fantázie i vážnych tém pozýva básnik a spisovateľ Rainer Maria Rilke hľadať Boha a s ľahkosťou čeliť životu a jeho výzvam. Príbehy sú určené deťom i dospelým, ich spoločným menovateľom je otvorenosť a túžba hľadať nekonvenčné odpovede. Autor necháva prichádzať deti k Bohu a zároveň Boha približuje deťom. Pozerá sa na svet očami maličkých a detskou nevyvrátenou logikou objasňuje nejednu dospelými zbytočne skomplikovanú skutočnosť. (Martina Jokelová Ťuchová)

najprv seba v pokoji, a potom budeš môcť aj iných privádzať k pokoji“ (Nasl. Kr., II., 3, 1).

Máme teda v sebe neuveriteľné možnosti, aj čo sa týka pokoja vo svete. Aby sme ich mohli rozvinúť, dajme si záležať na tom, aby naše slová a činy, naše zámery a ciele, boli v súlade so spravodlivosťou a láskou. Svoju lásku k mieru podložme činmi, ktoré vždy hovoria presvedčivejšie, než najkrajšie slová. Tak sa mier stane skutočne možným, keď sa každý z nás stane jeho aktívnym uskutočňovateľom. Pretože „dobry, pokojamilovný človek obracia všetko na dobré“... (František Dancák, Slovo 1, 1974, s. 3)

FONTÁNA

Film rozpráva v troch časových rovinách príbeh o dlhej životnej ceste muža, ktorý sa rozhodol postaviť osudu a zviať boj proti smrti o záchranu milovanej ženy. Táto cesta sa začína v historickom Španielsku, kde sa Thomas ako dobyvateľ vydáva na dobrodružnú cestu, aby našiel *Fontánu mladosti*, ktorá je zdrojom večného života. V súčasnosti ako vedec a doktor Tommy sa zúfalo snaží objaviť liek na rakovinu, na ktorú umiera jeho milovaná žena Izabel. A ako pútnik v 26. storočí Tom, ktorý sa snaží porozumieť tajomstvám, ktoré ho sužovali celé tisícročia. Tieto tri rôzne príbehy sa spájajú a smerujú k spoločnej pravde, ktorej podstata sa dotýka každého. (Slavomír Gereg ml.)

MIER ZÁVISÍ AJ OD TEBA

V istej rodine, kde bolo niekoľko detí, odišla matka za svojimi povinnosťami do mesta. Dozor nad deťmi zverila otcovi. Touto úlohou otec nebol nijako nadšený. Bol pohrúžený do zaujímavého čítania a tak hľadal spôsob, ako deti zamestnať, aby sa samy hrali a dali mu pokoj. Prišiel na nápad. V ilustrovanom časopise našiel nakreslenú mapu sveta. Postrihal ju na malé kúsky a dal deťom, aby ich lepidlom pozlepovali, ako vyzerá svet. Tým chcel vyskúšať aj ich znalosti zo zemepisu. Otec mal tak opravdu pokoj. Ale len chvíľku. Sotva si sadol, už pri ňom boli deti a víťazoslávne ukazovali mu zlepenú mapu sveta. Otec krútil nad tým hlavou, ako to mohli tak rýchlo urobiť. Prišiel na to. Na druhej strane tejto mapy bola fotografia nejakého človeka. Ľudská tvár. Takto deti pohodlne a rýchlo zlepiť ľudskú tvár a tým aj mapu sveta na druhej strane. Akonáhle bol pohromade a v poriadku človek, bol pohromade a v poriadku i svet.

Pre tohtoročný Svetový deň mieru, ktorý sa každý rok slávi 1. januára, vybral Svätý Otec Pavol VI. heslo: „Mier závisí aj od teba.“ Toto heslo chce prebudiť v každom človekovi pocit osobnej zodpovednosti za mier vo svete. Až bude v poriadku človek, bude v poriadku i svet. Preto mier závisí od každého jedného z nás. To znamená, že je v rukách a v moci každého človeka. Treba len dať do súladu naše slová s činmi. K tomu nás pobáda aj sv. Tomáš Kempenský, keď píše: Zachovaj

POĎAKOVANIE PRIATEĽOM

Nový rok začneme tým, na čo často zabúdame. Prejavom vďačnosti za to, že z hmotných dobier, ktorými Boh požehnal mnohých, niektorí sa rozhodli podeliť s celou rodinou časopisu Slovo. Takže prvá vďaka patrí nebeskému Otcovi, že na nás myslí. A našim priateľom. V roku 2023 časopis Slovo pravidelne mesačne podporovali sumou minimálne desať eur: Stanislav Kaščák, Mária Balaščáková, Peter Baláži, rod. Baranová, Matúš Cinkanič, Marek Čan, Alexander Dudinský, František Fedor, Mária Fedorová, Boris Franko, Ľubomír Fučko, Richard Fučko, Juraj Gradoš, Mária Gregová, Mária Hamarčáková, Elena Helmecczyová, Valéria Hricová, rod. Chomová, Peter Ilko, Zuzana Jusková, bohuznámy, rod. Kolláriková, Juraj Maľa, Veronika Malinčáková, Štefan Michalič, Veronika Pacoltová, Anna Palovčíková, Anton Pariľák, Marek Puškaš, Helena Repaská, rod. Sentivanová, Irena Kolesárová, Jozef Papcun, Darina Petranská, Štefan Rujak, Pavol Sučko, Jolana Šecková, Kristína Šmogrovičová, Dominika Štefanková, Jozefína Štofanová, rod. Urbanová, rod. Vileniková, Martin Zlacky a Emil Zorvan. Okrem nich mnohí priamo trvalým príkazom alebo cez SIPO podporovali časopis pravidelne menšou sumou. Všetkým vám prajem, aby vaša štedrosť vám bola požehnaním. Ďakujeme vám za všetkých, za každú podporu a vytrvalosť. Pre všetkých máme malý prejav našej vďaky – okrem pravidelnej liturgie každý mesiac za vás a vaše rodiny prijmite prístup na eSlovo, ktorý môžete zdieľať so svojimi blízkymi. (Juraj Gradoš)

VO VÝŤAHU
O VÝŤAHU

Staršia generácia si isto spomenie na výťah vo vojenskej nemocnici v Prešove. Z každej strany, či už z lavičky v čakárni na chodbe, alebo zo širokáskeho kameninového schodiska to nebol len technicky prepracovaný interiérový dopravný prostriedok, v skutočnosti to bola priam estetická kategória! Kovové mreže pospájané nitmi, drevená klieťka, ktorú bolo treba kvôli bezpečnosti poriadne zavrieť. Dvere sa otvárali s ladným rachotom dôkladne naolejovaných súčiastok poctivej remeselnej výroby. Masa železa sa jediným dobre vykonaným pohybom ruky zrolovala do matematicky presnej štruktúry, dvere sa otvorili a útroby vydali alebo prijali svoj obsah. Nacvičené ruky potom zopakovali celý proces akoby zrkadlovo, stlačenie gombíka a pohyb nahor. Kabína pomaly vystupovala, kým sa na jej miesto spúšťalo obrovské závažie. Do kabíny sa dalo vojsť len po splnení viacerých podmienok: bolo treba byť zdravotníckym personálom, protekčným pacientom alebo človekom natoľko zmoreným chorobou, že vás odviezli vo vodorovnej polohe na vozíku, prípadne na nepohodlnom čiernom kresle na kolieskach.

Z ranného snívania s otvorenými očami ma preberie otváranie dverí. „Počkaj, už idem,“ volám na manžela s posledným dúškom kávy v šálke. Skok do topánok, na plecica ruksak s kopou kníh, ktoré chcem vnútiť žiakom na čítanie, obľúbená kožená kabelka, krížik na čelo najmladšej dcéry a už len buchnutie dverí. Ešte pár spoločne prežitých minút dnešného rána. Ponaprávať golier na košeli, naniesť vrstvu rúžu na ústa alebo skontrolovať, či nemám rozmazané oči. Vezieme sa spolu na prízemie. Nemáme ten výťahový pohľad cudzích ľudí, zabodnutý do steny, pozeráme sa na seba s úsmevom. Oči farby orieškovvej čokolády môjho manžela sú tým najkrajším oknom do duše, aké poznám. Lemujú ich vrásky od smiechu. Nie vždy je to však rovnaký pohľad. Sú dni, keď treba doladiť niektoré procesy v manažovaní našej domácnosti, niečo na poslednú chvíľu zmeniť alebo zariadiť. Niekedy tých pár ranných minút zničíme jedinou ironickou poznámkou, ktorá mrzí ešte aj po prijatí alebo odoslaní sms ospravedlnenia. Neprijemné buchnutie. Výťah nepristáva pomaly ako ten z nemocnice. Nášmu chýbajú brzdy. Pred prízemím treba trochu pokrčiť kolená, aby nebol náraz do kĺbov príliš silný. Schádzame ešte po ôsmich schodoch, otvárame vchodové dvere. Manžel zostúpi zo stupienka, pobozkáme sa na rozlúčku, urobíme jeden druhému krížik na čelo a odchádzame do pracovného procesu. (Marta Gromošová)

Protestujúci s ružencami stoja proti španielskej polícii | Twitter

SLOBODA MOD-
LIŤ SA OHROZENÁ

Po Veľkej Británii je sloboda verejne sa modliť pod paľbou aj v Španielsku. To, čo bolo roky samozrejmosťou a súčasťou náboženskej slobody, je v ohrození. Niektoré západné demokracie sa odkláňajú od ochrany niektorých ľudských práv a volia selektívny prístup. Vyberajú si, ktoré práva a ktoré menší chcú chrániť.

Už niekoľko rokov sledujeme odklon viacerých krajín, ktoré o sebe hovoria ako o liberálnych demokraciách, od rešpektovania všetkých základných ľudských práv bez rozdielu. Práve teraz, keď si pripomíname 75. výročie prijatia *Všeobecnej deklarácie ľudských práv*, je ešte nástojčivejšie biť na poplach. Mnohí prichádzajú s novými ľudskými právami, ktoré všeobecná deklarácia nepozná, a teda nie sú uznané ako univerzálne či neodňateľné. Na druhej strane, často tí istí aktéri volajú po obmedzení práv, ktoré ako univerzálne a neodňateľné uznané sú. Príkladom je náboženská sloboda.

Akoby sme boli svedkami situácie, ktorú tak dobre poznáme z dôb komunizmu – zahánania veriacich do ich chrámov či do ich bytov. Akoby náboženstvo žité verejne bolo prehreškom proti liberálnej demokracii, akoby naša viera bola niečím, čo utláča iných. Nie samostatným a všetkými uznaným ľudským právom. Akoby módné pseudopráva dneška mali väčší nárok na ochranu ako právo, na ktorom sa zrodila naša civilizácia postavená na rešpekte k iným. Na rešpekte k ich viere, názorom, slovám,

túžbe po stretávaní. To je všetko obsah náboženskej slobody. Najprv sme uznali, že právo na slobodu názoru, slova či zhromažďovania majú tí, ktorí sa stretávajú v mene Boha. Neskôr sa to prenieslo aj do sveta politiky. A dnes vidíme, že politická moc zakazuje verejné modlitby vo Veľkej Británii či v Španielsku. Vo Veľkej Británii to zašlo tak ďaleko, že je zakázaná aj modlitba v mysli, ak stojíte 150 metrov od potratových klinik. Inými slovami, je trestné aj ticho stať v tejto zóne.

Na 75. výročie *Všeobecnej deklarácie ľudských práv* môžeme povedať, že systém rešpektu a ochrany ľudských práv sa rúti. A žiaľ, nie je to iba vinou totalitných a neľudských režimov. Hlavný problém tkvie v tom, že mnoho ľudí v západných demokraciách už tento dokument neuznáva, resp. si ho vysvetľuje aktivisticky po svojom. Nachádza tam to, čo tam jej pisatelia nevložíli, a zároveň odmieta rešpekt voči právam, ktoré sú tam výslovne spomenuté. Právo na náboženskú slobodu je jednou z prvých obetí tohto prístupu. Ale ako sa sloboda presvedčenia, slova, zhromažďovania vyvinuli z náboženskej slobody, tak sú s ňou spojené pupočnou šnúrou. Ak obmedzíme náboženskú slobodu, teda slobodu slova, názoru, zhromažďovania veriacich, ako dlho bude trvať, kým nám slobodu zoberú úplne? Vlastne sa jej sami vzdáme. V mene niečoho módného, zabaleného do krásneho hávu plného vzletných slov a ideí, ktoré sa v konečnom dôsledku ukážu ako chiméra. Jednu sme tu žili 40 rokov. Chceme jej návrat? (Michal Považan)

ZOMREL PROPAGÁTOR ZAKARPATSKÝCH MUČENÍKOV

MAĎARSKO ■ V Budapešti sa v Cerkvi Ochrany Presvätej Bohorodičky s ikonostasom od Ignáca Roškoviča rozlúčila rodina, veriaci i cirkevní predstavitelia s kňazom, ikonopiscom a autorom viacerých publikácií Lászlóom Puskásom. Propagátor kauzy zakarpatských gréckokatolíckych mučeníkov zomrel po dlhej chorobe vo veku 82 rokov, v 62. roku manželstva a 31. roku sviatostného kňazstva 24. novembra 2023 v Budapešti. Na pohrebných obradoch sa okrem arcibiskupa Fülöpa Kocsisa, biskupov Ábela Szocsku a Atanáza Orosza zúčastnil aj emeritný biskup Szilárd Keresztes a apoštolský administrátor Mukačevskej eparchie vладыka Nil Luščak. Telesné zostatky zosnulého boli neskôr uložené v rodinnej hrobke. Otec László sa narodil 22. februára 1941 v Užhorode. Študoval na Teologickej akadémii Petra Pázmaňa a v roku 1993 bol vysvätený za gréckokatolíckeho kňaza v Zakarpatsku. Od roku 1996 bol šéfredaktorom ukrajinského vydania medzinárodného teologického časopisu *Communio*. V roku 1959 dostal striebornú medailu UNESCO. Jeho práce sú okrem Maďarska aj na Ukrajine, v Rusku a Srbsku. V literárnej tvorbe sa zamerával na vладыku Teodora Romžu. Buď mu večná pamiatka! (Juraj Gradoš)

Szeleányi Károly

VLADYKA CYRIL POKRAČUJE V MISII

VATIKÁN/INDIA ■ V pondelok 11. decembra prijal pápež František na súkromnej audiencii arcibiskupa Cyrila Vasiľa, košického eparchiálneho biskupa a pápežského delegáta pre archieparchiu Ernakulam-Angamaly. Vладыka Cyril informoval Svätého Otca o ďalšej etape svojej indickej misie a poprosil ho o požehnanie. Zároveň mu poďakoval za videoposolstvo adresované kňazom a veriacim archieparchie. Pápež arcibiskupa Vasiľa povzbudil a vyzval k pokračovaniu v nastolenej línii riešenia problémov v tejto miestnej cirkvi. Lieťadlo s delegátom pristálo 13. decembra v Indii, na letisku ho v meste Kochi privítal biskup Bosco Puthur, nový apoštolský administrátor archieparchie Ernakulam-Angamaly. Vладыka Cyril prosí všetkých ľudí dobrej vôle o modlitby. (TSKE)

RAKÚSKO ■ Vo Viedni sa 25. novembra konalo stretnutie tajomníkov biskupských konferencií strednej Európy. Hlavným hosťom bol arcibiskup Paul Richard Gallagher, sekretár Svätej stolice pre vzťahy so štátmi a medzinárodnými organizáciami. KBS zastupoval jej výkonný tajomník Ivan Ružička. Hlavnou témou bola úloha kresťanov a Cirkvi pre európsku spoločnosť. (TK KBS)

SVET ■ Pre ekumenickú komunitu Taizé sa začiatkom decembra začala nová kapitola v jej takmer osemdesiatročnej histórii. Z funkcie odišiel doterajší predstavený brat Alois, katolík, a za svojho nástupcu vymenoval anglikána brata Matthewa. Brat Alois bol prvým nástupcom zakladateľa komunity brata Rogera, ktorý tragicky zahynul v roku 2005. Nový predstavený bratov z Taizé pochádza zo Spojeného kráľovstva a má 58 rokov. Do komunity vstúpil v roku 1986. Dnes komunitu tvorí približne 90 mužov z 30 krajín. Patria ku Katolíckej cirkvi alebo k rôznym protestantským denomináciám. (K. Bronk)

ČESKÁ REPUBLIKA ■ 4. decembra sa v Prahe uskutočnila prezentácia novej knihy rozhovorov s pražským arcibiskupom Jánom Graubnerom, ktoré viedol historik Marek Šmíd. Kniha s názvom *Boh má zmysel pre humor* vznikala na jar a v lete 2023 v arcibiskupskom paláci. Čitateľov poteší aj neformálny, úprimný a srdečný dialóg. (cirkev.cz)

Nóra Tóth/Nyíregyházi Egyházmegye

OBNOVENÁ KATEDRÁLA V NYÍREGYHÁZE

MAĎARSKO ■ Divotvorca svätý biskup Mikuláš priniesol obyvateľom Nyíregyházy skutočný zázrak: viac ako 120-ročná gréckokatolícka Katedrála svätého Mikuláša sa obliekla do nového šatu a žiari v srdci mesta. V sobotu 9. decembra prišli do srdca Nyíregyházskej eparchie gréckokatolíci z mnohých miest eparchie i celého Maďarska. Na slávnosti sa okrem arcibiskupa metropolitu Fülöpa Kocsisa, hlavného slúžiteľa archijerejskej liturgie, a domáceho vладыku Ábela Szocsku z Nyíregyházy, zúčastnili siedmi biskupi. Obrad posviacky obnoveného chrámu sa začal pred ikonostasom, kde zazneli ďakovné modlitby a vyzvanie Svätého Ducha sprevádzané modlitbami na kolienach. Traja biskupi potom pomazali steny chrámu svätým olejom v tvare kríža, a to na štyri svetové strany, a pokropili ich svätenou vodou. Medzitým vikári pokropili svätenou vodou chrám zvonku. Medzi pozvanými hosťami boli všetci tí, ktorí sa tým či oným spôsobom podieľali na dvojročnej obnove malieb: maliari ikon a chrámu, dodávateľia, stavební robotníci. Ich mená sú napísané na stene kaplnky zasvätenej máriapócskej Bohorodičke vedľa hlavnej lode chrámu. (Nóra Tóthová/Nyíregyházska eparchia)

MLADÍ OSLÁVILI KRISTA KRÁĽA

» Sofia ZORVANOVÁ, Martin TKÁČ

Koniec novembra opäť znamenal pre mladých na Slovensku možnosť stretnúť sa biskupmi i s inými mladými z celej metropolie. Vladyka Cyril Vasiľ navštívil mladých Košickej eparchie v Spišskej Novej Vsi počas víkendovky, zatiaľ čo stretnutie s vladykom Petrom Rusnákom sa začalo nedeľnou archijerejskou liturgiou na sídlisku Sekčov v Prešove a vyvrcholilo programom v Kine Scala priamo v nedeľu Krista Kráľa 26. novembra.

EPARCHIÁLNE STRETNUTIE MLADÝCH KOŠICKEJ EPARCHIE SME SPIŠ

Aktivity rady pre mládež Košickej eparchie vyvrcholili eparchiálnym stretnutím mládeže počas víkendu sviatku Krista Kráľa (24. – 26. novembra). Tento rok patrilo Spišskému protopresbyterátu, preto cesty mladých viedli priamo do jeho centra – Spišskej Novej Vsi. Hlavným heslom víkendu bolo *SPIŠ/IS? SME tu! Záchytným* bodom sa stala Cirkevná základná škola sv. Cyrila a Metoda, ktorá poskytla priestory pre ľudí z rôznych kútov eparchie. Motívom bol citát z posolstva pápeža Františka *Radostní v nádeji*. Radosť bolo cítiť už pri registrácii, kde mladých vítali animátori. Tí im okrem pridelenia triedy a skupinky ponúkli na výber jednu farnosť Spišského protopresbyterátu, za ktorú sa počas víkendu modlili.

Otvárací ceremoniál plný relaxácie, tanca, hudby, divadla i svedectiev animátoriek Marianny Kordiakovej a Júlie Krunkovej o viere v to, že Ježiš nespí, boli úvodom do katechézy otca Milana Kmeca o nádeji v prítomnosti. Záver oficiálneho programu tvorila spoločná adorácia v chráme, počas ktorej mohli mladí využiť ponuku spovede či duchovného rozhovoru.

Sobotné ráno bolo pre účastníkov ako hmla – s pomocou animátorov sa cez

mraky dostali do telocvične, kde ich vítali v radostnej atmosfére neba. Otec Mário Cserép v katechéze zdôraznil, že hoci nám v živote môže zakryť náš cieľ veľa vecí, pre ktoré nevidíme zmysel, Kristus je tam a volá nás k sebe skrze modlitbu a skutky každodenného života. Vracia nás k slovu o našej budúcnosti, našu pokrivenú cestu robí priamou (porov. Lk 3, 4 – 5).

Modlitba tretej hodinky a povzbudenie ďalšou časťou z posolstva Svätého Otca mladých naštartovalo k výstupu na Mariánsku horu v Levoči. Putovanie im spríjemňovalo niekoľko skupinových aktivít, ku ktorým sa mohli dostať prostredníctvom QR kódov umiestnených na rôznych objektoch aleje Jána Pavla II. Na spiatocnej ceste sa objavil „otec Futur“ ako ten, kto vidí blízku i vzdialenú budúcnosť a pozval ich hľadať odpovede na otázky: S kým chceš kráčať? Ako máš kráčať? Pre koho máš kráčať? Odpovede mladým pomohli rozlúštiť hostia, ktorí sa formou poobedňajších workshopov zamerali na povolanie (otec Miroslav Bujdoš), osobné poslanie (Eduard Filo) a vzťahy (manželka Živčáková). Ako to už býva, svojou návštevou mládež poctil aj vladyka Cyril Vasiľ, ktorý bol okrem modlitby veľkej večierne s mladými až do konca oficiálnej časti sobotného večera.

Večerný program odštartoval *SME talk* o nádeji z minulosti – „Beznádej nie je riešenie“. Pozvanie do diskusie prijali otec Patrik Maľarčík a animátorka Sofia Zorvanová, ktorí rozprávali o silných momentoch viery v ich životných príbehoch. Ponúkli svedectvo a reálnu skúsenosť s Kristom v ťažkých a zlomových chvíľach, ktoré priniesli istotu a radosť, aj keď sa život nevyvíjal podľa ich predstáv. Veľkým prínosom bol aj odborný pohľad psychológa Marka Madra z IPčka – linky dôvery pre mladých ľudí, ktorí sa nachádzajú v hraničných situáciách. V závere diskusie si každý vytvoril svoj vlastný SOS album – spomienky pre ťažké časy, ktoré dokážu človeku pripomenúť momenty, keď bol šťastný. Program sa plynulo preklenul do ďalších aktivít, tanco, hier, polnočnice za mesto a všetkého, čo ponúkol voľný čas a priestor na budovanie spoločenstva.

SME vyvrcholilo nedeľnou archijerejskou svätou liturgiou v miestnom chráme, ktorú okrem animátorského hudobného tímu sprevádzala aj mládež zo Spišskej Novej Vsi. Vladyka Cyril Vasiľ v homílii poukázal cez príklady minulých i súčasných mučeníkov na Krista ako kráľa, ktorého sa oplatí nasledovať aj za cenu smrti. Bodku za kráľovským víkendom mladých Košickej eparchie dali mladí z hosťujúceho protopresbyterátu v historickej budove Reduty, kde sa formou piesní, divadla a hovoreného slova predstavili jednotlivé farnosti a priblížili svoj región i tradície. Folklor ako spôsob vyjadrenia hrdosti na svoje korene vyzdvihol v záverečnom príhovore aj vladyka Cyril Vasiľ. V závere programu prevzali mládežnícky kríž a putovnú ikonu Presvätej Bohorodičky mladí Sečovského protopresbyterátu, ktorý bude budúročným centrom Eparchiálneho stretnutia mládeže Košickej eparchie.

MLADÍ PREŠOVSEJ ARCHIEPARCHIE ZAVÍTALI DO SRDCA METROPOLIE

Po minuloročnom stretnutí mládeže v Malcove sa tento rok zišli mládežníci s vladym Petrom Rusnákom v srdci archieparchie v Prešove. Stretnutie sa uskutočnilo v Nedeľu Krista Kráľa 26. novembra a bolo otvorené slávením svätej liturgie a popoludní programom v Kine Scala. Archijerejskú svätú liturgiu slávil vладыka Peter za účasti mnohých kňazov a veriacich v Chráme Povýšenia svätého Kríža na prešovskom sídlisku Sekčov. Atmosféra bola nádherná a priam anjelská, keďže ju svojim spevom viedli pod vedením Evy Fuchsovej deti z domácej farnosti, ako aj z farnosti Prešov-mesto. Homília vладыku podčiarkovala výnimočnosť tejto nedele aj myšlienkami v nej. V kázni zaznelo aj toto: Kristus je kráľ, ktorý zostupuje k človekovi. On sa nenecháva obsluhovať, ale práve naopak, prichádza slúžiť. To je jeho kráľovský postoj, jeho služba. Boh kraľuje v našich vzťahoch službou. A my sme členmi jeho kráľovstva práve tým, že súhlasíme s jeho zákonmi a konáme tak, ako konal on. Preto aj náš postoj má byť kráľovský,

vyjadrený v láske, prostredníctvom služby. Do nej sú pozvaní aj noví animátori, ktorí dostali na záver slávnosti osvedčenia KBS, osvedčenia Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR a taktiež absolventské listy od vладыku Petra Rusnáka.

Druhá časť programu sa konala v Kine Scala a uskutočnila sa pod vedením Janky Demčákovej a jej tímu: kňazov, animátorov, dobrovoľníkov. Téma stretnutia pokračovala v duchu nedele, ale bola rozvinutá o slová: Vojdi a začuj! Všetci prítomní tak mohli zažívať spoločenstvo modliacej sa a radostnej Cirkvi. Bohatý program bol pútavý od začiatku až do konca. Hostí vítal hudobné zoskupenie (kapela) s pracovným názvom *Z ničoho nič*. Samotný program sa začal pantomímou. Tá prepájala myšlienku budovania Cirkvi na liturgickom základe. Ukázala skrytý i verejný život Ježiša Krista aj to, ako to môžeme zažívať v liturgii. Katechézu predniesol otec Marek Kolesár, ktorý v nej zdôraznil, že máme na výber z mnohých dvier, že si

máme možnosť vybrať, kam vstúpime.

Program pokračoval zábavnou časťou, do ktorej bol zapojený vладыka Peter aj s kúriou. „Účinkujúcich“ sme tak mohli zažiť so škraboškami na očiach v programe *Inkognito* alebo v hľadaní farnosti na mape v programe *Milujem svoju archieparchiu*. Taktiež sa predviedli v tvorivej činnosti písania nových tropárov, ako aj v hádaní duchovných piesní. Tento program sprevádzali moderátori otec Jakub Jurčišin a Daniel Dzurovčin ml. Záver patril dramatickému maľovaniu obrazu spoločenstva Cirkvi s minikatechézou otca Jakuba Jasíka o tom, ako treba budovať a tvoriť spoločne. Zaznela aj nová hymna stretnutia mladých na rok 2024 s názvom *Nový tón*. Autorkou hudby je Janka Demčáková a textu Marta Sujová. Tohtoročné stretnutie mladých v Kine Scala sa uskutočnilo pod záštitou Františka Oľhu, primátora mesta Prešov.

gritabask

VLADYKA MILAN LACH OSLÁVIL ŽIVOTNÉ JUBILEUM

BRATISLAVA ■ V nedeľu 19. novembra oslávil vladyka Milan Lach v bratislavskej katedrále pri svätých liturgiách svoje životné jubileum. Po bohoslužbách sa s veriacimi stretol pri agapé na eparchiálnom úrade. V závere prvej svätej liturgie vladyka Peter pozdravil jubilujúceho vladyku Milana. Pripomenul jeho okrúhle jubileum, za ktoré ďakovali v sobotu v modlitbe i bratskom stretnutí mnohých biskupov a kňazov. A v nedeľu chceli pokračovať v oslave, takže všetkých farníkov pozvali zo srdca na agapé v priestoroch eparchiálneho úradu.

V mene farnosti vladykovi Milanovi zablagoželal bratislavský protopresbyter a farár Rastislav Čížik a odovzdal mu darčekový kôš. Súčasťou daru bola aj kniha z produkcie farnosti od Timoteja Križku – *Pokojní v nepokoji*. Kniha zachytáva príbehy kňazov a iných osobností, ktorí boli prenasledovaní. Stala sa mementom pre všetkých v tom nepokoji, ktorý je naokolo, aby mali Kristov pokoj, osobitne jubilant.

V závere vladyka Milan vyjadril svoje poďakovania. Vladykovi Petrovi poďa-

koval za jeho príklad, službu a postoj, s akým ho v eparchii prijal, keď sa vrátil zo Spojených štátov. Spomenul tiež, že vladyku Petra pozná ešte z čias, keď bol seminarista, pred tridsiatimi rokmi, keď mu bol špirituálom v Prešove.

Vladyka Milan poďakoval aj všetkým prítomným a uviedol: „Tak ako vy potrebujete mňa, ja potrebujem vás, vaše svedectvo. Buďte teda radostní, buďte radi, že sme tu, tešme sa z každého dňa, zo života.“ (Stanislav Gábor)

Miroslav Kruk

VLADYKA MILAN LACH NAVŠTÍVIL RODNÚ OBEC

LUBICA ■ Koncom novembra, v Nedeľu Krista Kráľa, zavítal do rodnej obce Lubica vladyka Milan Lach. Pri príležitosti životného jubilea slávil archijerejskú svätú liturgiu v Chráme Zosnutia Presvätej Bohorodičky v Lubici. Slávnostným kazateľom bol arcibiskup nominant Jonáš Jozef Maxim MSU. Vladyka Milan posvätil aj novú kaplnku s mozaikou Oranty Presvätej Bohorodičky, na ktorej hlavnú zásluhu o zrealizovanie má kostolník farnosti Lubica pán Jozef Balabas. Mozaiku vytvoril otec Kamil Dráb so svojím tímom *Centro Arte*. Následne vladyka Milan posvätil aj nové vitrážne okno Božieho milosrdenstva, ktoré chrámu darovala rodina Vaľkocov zo Žakoviec. Po svätej liturgii farníci blahoželali vladykovi Milanovi ku krásnemu životnému jubileu a potom sa vladyka Milan prihovoral aj pánovi Františkovi Vojtičkovi st., bývalému dlhoročnému kostolníkovi farnosti, pri príležitosti jeho 90. narodenín. Zaspomínal na svoje mladé časy, keď sa ešte ako miništrant stretával s kostolníkom Františkom Vojtičkom v chráme aj pri rôznych udalostiach farnosti. (Marián Sterančák)

BRATISLAVSKÝ KŇAZSKÝ DEŇ

BADÍN ■ V Duchovnom centre sv. Františka Xaverského v Badíne sa 27. – 28. novembra konal jesenný kňazský deň Bratislavskej eparchie za účasti oboch biskupov a dvadsiatich kňazov. Program sa začal slávením božskej liturgie v miestnej Kaplnke Sedembolestnej Panny Márie, ktorej predsedal vladyka Peter. V homílii sa duchovenstvu prihovril vladyka Milan a zdôraznil potrebu permanentnej formácie kňazov. Veľká časť pracovného programu bola venovaná synode o synodalite. Prítomným sa prihovorili eparchiálni synodálni koordinátori, ktorí poukázali na výzvy v štyroch oblastiach: pastorácia, liturgia, martyria a diakonia. V nadväznosti sa vladyka Milan zdieľal s tým, čo zažil počas zasadnutia Synody biskupov vo Vatikáne. (Stanislav Gábor)

NAPREDOVANIE ANIMÁTOROV

KRÁLIKY ■ V prvý decembrový víkend sa v Králikoch neďaleko Banskej Bystrice uskutočnilo ďalšie víkendové stretnutie animátorskej školy Bratislavskej eparchie (AŠ-BAE). Piatkový večer bol venovaný téme talentov, zatiaľ čo sobota bola zameraná na prípravu ZET-ky (Zimného eparchiálneho tábora) a ďalších podujatí, kde mladí mohli uplatniť svoje poznatky a skúsenosti, ktoré nadobudli v priebehu predchádzajúcich stretnutí animátorskej školy. Prakticky si vyskúšali rôzne aktivity a program, ktorý pripravili. V modlitebnom programe popri božskej liturgii nechýbalo malé povelčie, večiereň ani denné hodinky. Spestrením víkendu bola aj vychádzka v peknom zimnom prostredí. V nedeľu stretnutie zavŕšila božská liturgia v Banskej Bystrici. (Andrej Škoviera)

VÝSTAVA BETLEHEMOV

BAČKOV ■ 2. decembra usporiadali Gréckokatolícka cirkev v Bačkove, Spolok sv. Cyrila a Metoda a obec Bačkov výstavu betlehemov s názvom *V Viflejemi novina*. Cieľom organizátorov bolo pozbierať a vystaviť čo najväčší počet betlehemov a poukázať na ich rozmanitosť. Každý vystavený betlehem bol originálnym umeleckým dielom, pretože pochádzal z iného obdobia a regiónu. Zbor sv. Romana Sladkopevca vytvoril úvodnú piesňou sviatočnú atmosféru. Po nej nasledovala modlitba molebena, ktorú viedol vladyka Cyril Vasil'. Predseda spolku otec Martin Mráz v zaujímavej prednáške priblížil tradíciu stavania betlehemov. Sv. František z Assisi postavil v talianskom meste Greccio prvý betlehem v roku 1223. Odborný výklad histórie obce Bačkov od prvej písomnej zmienky až po začiatok 20. storočia podal rektor Prešovskej univerzity Peter Kónya. V mene Bačkovčanov sa vzácnym hosťom poďakoval starosta obce Jozef Nemčík. Po prehliadke vystavených betlehemov si prítomní pozreli ukážky odlievania sviečok z včelieho vosku a pečenia vianočných oblátok, s možnosťou zakúpenia predvádzaných výrobkov. (Martina Kubicová)

Gréckokatolícka charita Prešov

MIKULÁŠSKY DAR PRE ĽUDÍ BEZ DOMOVA

PREŠOV ■ Sviatok svätého Mikuláša sa spája so vzájomným obdarovaním sa sladkosťami a inými drobnosťami. S odpoveďou na otázku, čo venovať ľuďom bez prístrešia, ktorí prespávajú v nocľahárni alebo na ulici, prišlo vedenie Školy umeleckého priemyslu Prešov spolu so svojimi študentmi. Prijímatelia nízkoprahového denného centra dostali od školy špeciálny mikulášsky darček v podobe zútulnenia priestoru, kde trávajú väčšiu časť dňa. Prijímatelia mali počas dňa možnosť stráviť utorkový deň v budove pobytových sociálnych služieb krízovej intervencie. Za ten čas sa vo vedľajšej budove tvorilo. Stačilo pár hodín na to, aby sa biele steny spoločenskej miestnosti premenili na veselé a plné farieb. Darom od školy bol aj materiál použitý na maľbu. Cieľom aktivity bolo zútulniť priestor, kam prichádzajú v rámci prešovskej charity ľudia bez domova. Miesto, kde sú prijatí takí, akí sú. Miesto, kde sa cítia v bezpečí. Mladí nadaní umelci sa spojili pre dobrú vec. Zároveň sa sami tešia z podobných výziev, keď sú vytrhnutí zo školského prostredia a nejde o bežnú stolovú prácu. (Veronika Futejová)

TREBIŠOV ■ 21. novembra, na sviatok Vstupu našej Presvätej Vládkyne Bohorodičky Márie do chrámu, sa v Cirkevnej základnej škole s materskou školou sv. Juraja uskutočnila celoškolská liturgia, ktorej súčasťou bolo prijatie nových prváčikov do svojich radov a zároveň boli zasvätení Nepoškvrnenému Srdcu Panny Márie. Počas homílie vyzval otec Martin Miňo všetkých žiakov ku konaniu dobra. Po myrovaní sa žiaci rozišli do tried a prvácka slávnosť v kaplnke pokračovala. Vedenie školy a triedne učiteľky slávnostne odovzdali prvákovi pamätne listy na tento deň a ruženec, ktorý otec Martin aj posvätil. Prváci prijali aj triedneho patróna, tento ročník si vybral blahoslaveného Metoda Dominika Trčku CSsR, ku ktorému sa budú denne modliť. (M. Záhorská)

KOŠICE ■ Prvý decembrový deň na Strednej odbornej škole pedagogickej v Košiciach v rámci Dňa otvorených dverí privítali záujemcov o štúdium. Hneď pri vstupe sa ich s radosťou ujali žiaci školy a priviedli ich celým priestorom. Budúci prváci mali možnosť nielen nahliadnuť, ale i zapojiť sa do jednotlivých otvorených kreatívnych hodín a nasať atmosféru miesta. Mnohí potvrdili, že sa im návšteva školy páčila a odniesli si so sebou nielen sladkú pozornosť, ale i radostné odhodlanie pripojiť sa v septembri do tímu. (A. Szakalová)

SLOVENSKO ■ Začiatkom decembra si federácia *Fórum Jakubskej cesty* a *Camino Europe* pripomenuli 10 rokov *Jakubskej cesty* na Slovensku a 25 rokov *Jakubskej cesty* v UNESCO (*Chemin st. Jacques*). Program počas desiatich dní tvorili workshopy, sve-dectvá, fotografie, výstavy, premietanie krátkych videodokumentov, informácie o trasách. Na Slovensku meria *Jakubská cesta* 790 km a do Compostely meria 3 333 km. Za posledný rok ňou prešlo 2 500 pútnikov. Pre absolventov trasy organizátor *Priatelja Jakubskej cesty* vystavuje oficiálne testimónium a poskytuje *Credential* a mapy. (M. Leskovjanský)

MICHALOVCE ■ V Chráme Zostúpenia Svätého Ducha v bazilike minor v Michalovciach sa v sobotu 2. decembra zišli veriaci, aby si uctili Presvätú Bohorodičku. Program sa začal radostným ružencom, ktorý viedol Zbor svätého Jozefa pod vedením Márie Gofusovej. Pokračoval treťou hodinkou a nasledovala katechéza, v ktorej sa otec Miroslav Bujdoš, vice-provinciál gréckokatolíckych redemptoristov na Slovensku, zameril na súhrn katechéz ohľadom synody o synodalite na Slovensku i v zahraničí. Vyvrcholením programu bola archijerejská svätá liturgia, ktorú slávil vладыka Cyril Vasil'. Spoluslúžiteľmi boli vладыka Milan Chatur a prítomní kňazi. Vладыka Cyril vychádzal z evanjelia, ktoré pripadlo na túto sobotu, kde Ježiš svojim poslucháčom hovorí, aby boli vždy pripravení. Vладыka povzbudil veriacich k pripravenosti na stretnutie s Kristom. Po zaambónnej modlitbe nasledoval Moleben k Presvätej Bohorodičky a modlitba pri relikviách blaženého hieromučenika Metoda Dominika Trčku. (M. Bogdaň)

SPIŠSKÁ NOVÁ VES ■ V nedeľu 3. decembra navštívil farský Chrám Premenenia Pána v Spišskej Novej Vsi arcibiskup Cyril Vasil'. Súčasťou pastoračnej návštevy bolo aj slávenie svätej liturgie, počas ktorej vладыka Cyril nainštaloval nový relikviár s ostatkami blahoslaveného biskupa Pavla Petra Gojdiča OSBM. Počas celého týždňa, ktorý predchádzal tejto slávnosti, sa veriaci stretávali na modlitbe molebenu k blahoslavenému prešovskému biskupovi, v rámci ktorého sa zamýšľali nad dôležitými udalosťami jeho života. Celú nedeľnú slávnosť umocnil aj mládežnícky zbor, ktorý svojim spevom speštril duchovný program. (R. Šimko)

KOŠICE ■ Posledné tohtoročné stretnutie o. z. *molody.Rusyny* bolo 4. decembra, keď sa mladí modlili cirkevno-slovanskú liturgiu s rusínskymi čítaniami spoločne s otcom Jordanom a otcom Jaroslavom Lajčiakom. Na nasledujúcej prednáške o ikone Narodenia Ježiša Krista otec Jaroslav detailne

Klára Holodňáková

ANIMÁTORI ABSOLVENTI SA STRETLI NA VÍKENDE „MOBILIZÁCIE“

JUSKOVA VOĽA ■ Počas víkendu 8. – 10. decembra sa v Gréckokatolíckom mládežníckom centre (GMC) Bárka v Juskovj Voli stretli animátori na víkendu „mobilizácie“. Medzi účastníkmi boli absolventi z rôznych ročníkov animátorskej školy, manželské páry, niektoré aj s deťmi, ako aj mladí, ktorí navštevujú AŠAD v tomto školskom roku. Hostom víkendu bola pani Barbora Okruhlánská, odborníčka na digitálny marketing a eventy. Mladí mohli viac spoznať témy o nástrahách a prínosoch digitálnych technológií a o tom, ako ich správne používať. Učili sa aj správne používať sociálne siete a vedieť reagovať pri kyberšikane. Veľkým obohatením bol čas zábavy a hier. Cieľom víkendov mobilizácie je ponúknuť absolventom ďalšiu formáciu, možnosť stretnúť sa, oddýchnuť si a budovať viacgeneračné spoločenstvo. (Patrik Maľarčík)

Drahomíra Longauerová

POSVÄTENIE REKONŠTRUOVANEJ FAKULTNEJ KAPLNKY

PREŠOV ■ Na Gréckokatolíckej teologickej fakulte v Prešove sa v pondelok 11. decembra uskutočnila nevšedná slávnosť. Po rekonštrukcii interiéru Kaplnky bl. biskupa Pavla P. Gojdiča ju prišiel posvätiť vладыka Peter Rusnák. Pri tejto príležitosti slávil božskú liturgiu spolu s kňazmi eparchiálnej kúrie, kňazmi vyučujúcimi na fakulte a predstavenými kňazského seminára. Prítomní boli aktuálni i bývalí zamestnanci fakulty a pozvaní hostia. V príležitostnej kázni vладыka poukázal na potrebu vnímať znamenia, ktorými sa nám Boh prihovára. Za znamenie, ku ktorému teraz smeruje náš duchovný zrak, označil dieťa Ježiša. V závere slávenia dekan fakulty doc. Peter Tirpák poďakoval vладыkovi Petrovi za súčinnosť pri rekonštrukcii kaplnky a starostlivosť o fakultný život. Osobitne pozdravil tých majstrov, ktorí svojim umeleckým dielom prispeli k jej kráse a funkčnosti. Po liturgickej slávnosti nasledovalo spoločné agapé v priestore arcibiskupského úradu. Celá slávnosť sa niesla v očakávaní sviatku Narodenia Pána, ktorý sa rodí aj cez slávenie Eucharistie a vnímanie vzájomnej lásky. (Michal Hospodár)

Stefan Ančočik

SVÄTÝ MIKULÁŠ NAVŠTÍVIL RÓMSKU OSADU

SEČOVCE ■ V sobotu 9. decembra zažili deti v rómskej osade na periférii Sečoviec výnimočnú slávnosť, keď prvýkrát v histórii ich kaplnky medzi ne zavítal arcibiskup Mikuláš. Veľké prekvapenie sa začalo hneď po príchode, keď sa deti nevedeli vynadívať na osobu, ktorá vystupuje z auta. Stretnutie sa začalo spoločnou modlitbou, ktorú viedol otec Štefan Ančočik, poverený pastoračiou Rómskej misie v Sečovciach. Nasledovala pieseň a katechéza o živote obľúbeného svätca, hlavne medzi deťmi. Niekoľko odvážnych detí zaspievalo pieseň a zaznela aj dlhá báseň o živote a добрote sv. Mikuláša. Počas myrovania rozdával Mikuláš sladké darčeky, ktoré potešili všetky prítomné deti. Pokračovali modlitby a náboženské piesne, ktoré sa deti naučili pri spoločných stretnutiach za obetavej a nezištnej pomoci manželky kňaza Emy Ančočikovej a jej synov Štefana a Petra, ktorí dokážu aj napriek posmeškom a vžitým predsudkom zo strany majority ohlasovať vieru medzi rómskou komunitou. Po skončení stretnutia v kaplnke nasledovalo posvätenie príbytkov rodín, ktoré k sebe pozvali kňaza. (Štefan Ančočik)

TISKE

DUCHOVNÁ OBNOVA MANŽELIEK KŇAZOV KOŠICKEJ EPARCHIE

KOŠICE ■ V pastoračnom centre farnosti Košice-Staré Mesto sa v sobotu 9. decembra uskutočnila duchovná obnova pre manželky kňazov Košickej eparchie. Bolo to pokračovanie stretnutí, ktoré boli odpoveďou synodálnej cesty, po ktorej kráčame. Organizácie sa ujal otec Michal Hospodár, eparchiálny koordinátor. V pastoračných priestoroch prítomných privítal otec Pavol Bardzák a spoločne sa pomodlili tretiu hodinku. Vzápätí manželky kňazov pozdravil vладыka Cyril Vasil, ktorý sa však nemohol osobne zúčastniť. Duchovná obnova sa v tomto predvianočnom čase niesla v mariánskom duchu – „S Máriou čakáme na Narodenie.“ Mária bola prvá, ktorá očakávala narodenie Ježiša. Zamyslenia boli nad Máriiným chválospevom: „Veľbí moja duša Pána...“, s dôrazom na slová jasať a velebiť. Po práci v skupinkách, kde sa účastníčky mohli vzájomne zdieľať, ako prežívajú prípravu na Narodenie Pána vo farnosti, v rodine, ale aj osobne, bolo pripravené agapé. (Silvia Gecejová)

priblížil jednotlivé časti ikony. V jej centre je Ježiš Kristus znázornený ako najmenší zo všetkých, zavinutý v pohrebných rúchach, ležiaci nie v jasiach, ale v truhle v tmavej jaskyni, a v úzadí sedí Bohorodička, ktorá nerodila v bolestiach. Cez túto ikonu, v ktorej sú znázornené celé dejiny spásy, pripomenul obmedzenosť ľudského chápania rozumom, ktorá je zároveň depozitom tvoriacim základ kresťanskej viery. (A. Zamutovská)

SVIDNÍK ■ Deti a mládež z protopresbyterátov Svidníka a Giraltovcov strávili 2. december spoločným popoludným na CZŠ sv. Juraja vo Svidníku. Išlo o takzvané SwiGi stretnutie, ktorého cieľom je, aby mládež trávila spoločne plnohodnotný čas formou modlitby, hry a spoločenstva. Stretnutie s bohatou účasťou kňazov a animátorov oboch protopresbyterátov bolo v úvode naplnené spoločnými piesňami a ukazovákami v kaplnke školy. Následná katechéza prítomných ponorila do významu prebiehajúceho pôstneho času Filipovky a poukázala na to, že je nevyhnutné pripraviť si srdce na príchod Ježiša. Po duchovnom slovku nasledovali workshopy v skupinkách, ktoré chceli hrovou formou priblížiť témy putovania – odvaha, prekážky, rodina či poslušnosť. V závere sa všetci pomodlili spievaný desiatok ruženca. Ukončujúcou bodkou stretnutia bolo spoločné sladké agapé, kde sa mohol každý podeliť o svoje dojmy a zážitky zo stretnutia. (M. Grošík)

KOŠICE ■ Vo štvrtok 7. decembra zorganizovala Cirkevná ZŠ s MŠ sv. Gorazda na Juhoslovanskej ulici 2 v Košiciach siedmy ročník súťaže v speve vianočných kolied a piesní pod názvom *Domínikova vianočná pieseň*. Je vyjadrením úcty a vďaky nášmu blahoslavenému redemptoristovi Metodovi Dominikovi Trčkovi. Zároveň poukazuje na krásu a hĺbku koledy v cirkevnoslovanskom jazyku i prehlbuje medziľudské vzťahy a spoluprácu medzi školami rôznych zriaďovateľov, a to nielen cirkevných. V úvode všetkých za vedenie školy privítala pani zástupkyňa Viera Tchurová. Osobnosť blahoslaveného priblížil otec Michal Galmus, duchovný správca školy. O speváckych výkonoch rozhodovala odborná porota, ktorej predsedníčkou je od samého začiatku pani Daniela Popovičová zo ZUŠ M. Hemerkovej. Pri rozhodovaní jej tento rok pomáhala pani Lucia Lovašová, zbormajsterka Katedrálneho zboru sv. Cyrila a Metoda, a otec Peter Paľovčík, v mediálnom svete známy ako Páter Peter. Tento rok boli spevácke výkony veľmi vyrovnané a zanechali vo všetkých hlboký umelecký, ale aj duchovný zážitok. Porota doposiaľ udelila najviac diplomov za umiestnenie v zlatom pásme. (S. Jeníková)

PONDELOK

8. január

Prepodobný Juraj Chozebita

Čo chceš, aby som ti urobil? (Mk 10, 51)

Slepota je pre človeka veľký zdravotný problém, no zaslepenosť je ešte väčším nešťastím. Zaslepení sú materialisti, ktorí idú len za peniazmi, racionalisti, ktorí si všetko chcú zdôvodniť, ale aj kresťania, ktorí si nechcú priznať, že potrebujú Božie milosrdenstvo a svetlo. Ale aj my veriaci, ktorí svoju zaslepenosť často vydávame za dokonalosť a službu Bohu. Volajme: Pane, zmiluj sa nado mnou a zbavuj ma mojej zaslepenosti.

Liturgia: Jak 2, 14 – 26, zač. 53; Mk 10, 46 – 52, zač. 48; predobrazujúce antifóny a blaženstvá (alebo prvá a druhá antifóna zo sviatku a tretia každodenná s refrénom zo sviatku); po vchode *Podte... Ján Ťa pokrstil v Jordáne...*; tropár, *Sláva, I teraz, kondak Bohozjavenia*; prokimen, *Aleluja* a pričasten zo sviatku; namiesto *Dôstojné* je sa spieva velebenie a 9. irmos z utierne sviatku (HS: 341; PZ: 318; HP: 330)

UTOROK

9. január

Mučeník Polyekt

Nech z teba už nikdy nik neje ovocie!

(Mk 11, 14)

Izrael sa spreneveril svojmu poslaniu, ktoré dostal od Stvoriteľa. Chrám sa stal miestom zisku, náboženské prejavy boli vonkajšie, zbožnosť falošná. Izrael nepri-nášal plody, len lístie. Symbolom Izraela je figovník, ktorý Pán prekliat. Prinášal stále len lístie, nebolo na ňom ovocia. Ako je to s nami? Nežijeme vo falošnej predstave, že my sme tí vyvolení Boží, a pritom na nás nevidno ovocie?

Liturgia: Jak 3, 1 – 10, zač. 54; Mk 11, 11 – 23, zač. 50; menlivé časti ako 8. januára (HS: 341; PZ: 318; HP: 330)

STREDA

10. január

Biskup Gregor Nysský

Verte, že všetko, o čo v modlitbe prosíte, ste už dostali, a budete to mať.

(Mk 11, 24)

Mnohokrát sa pýtame, ako má vyzerat dobrá modlitba. Pán nám v dnešnom čítaní dáva odpoveď: s vierou a v bratskom odpustení. Viera je Boží dar, nie naša schopnosť. Ale zároveň je dôležité bratské odpustenie, ktoré je predpokladom vypočutia modlitby. Potom skutočne dokážeme „prenášať hory“ bariér a sebeckta, ktoré sme nastavali medzi sebou.

Liturgia: Jak 3, 11 – 4, 6, zač. 55; Mk 11, 23 – 26, zač. 51; menlivé časti ako 8. januára (HS: 341; PZ: 318; HP: 330)

ŠTVRTOK

11. január

Prepodobný Teodóz

Akou mocou toto robíš? (Mk 11, 28)

Ježiš ukazuje, že nie vždy sa treba púšťať do diskusie s ľuďmi, ktorí úprimne nehľadajú pravdu a sú odmietaví voči náboženstvu. Vidíme, že viera je spolupráca človeka s Božou milosťou, môžeme o nej len svedčiť, ale nie niekoho presvedčať. Ježiš necháva svojich protivníkov premýšľať. Skúsme aj my svojím životom byť dôvodom na premýšľanie pre tých, čo neveria.

Liturgia: 2 Kor 4, 6 – 15, zač. 176; Mt 11, 27 – 33, zač. 43 (prepodobnému); Jak 4, 7 – 5, 9, zač. 56; Mk 11, 27 – 33, zač. 52 (radové); predobrazujúce antifóny a blaženstvá po vchode *Podte, pokloňme sa... Ján Ťa pokrstil v Jordáne*; tropár zo sviatku a prepodobnému, *Sláva*, kondak prepodobnému, *I teraz*, kondak Bohozjavenia; ostatné zo sviatku a prepodobnému; namiesto *Dôstojné* je sa spieva velebenie a 9. irmos z utierne sviatku (HS: 349; PZ: 326; HP: 338)

PIATOK

12. január

Mučenica Tatiana

Kameň, čo staviteľia zavrhlí, stal sa kameňom uholným. (Mk 12, 10)

Premieňať zlo v dobro je stálo Božou metódou, na zlú ľudskú činnosť odpovedá Boh často v živote jednotlivcov i národov svojou milosťou. Tak Boh sľubuje spásu po prvotnom hriechu v raji, Božia zmluva s Noemom po potope, záchrana Jakubovho rodu po predaní Jozefa do Egypta, ale aj založenie Cirkvi po ukrižovaní Ježiša starým Izraelom. Krv mučeníkov bola semenom nových kresťanov. Aj hriech v živote človeka pôsobením Božej milosti je začiatkom nového obrátenia k večnej spásy. Modli sa za tých, ktorí sa ti zdajú svojím životom ďaleko od Pána.

Liturgia: 1 Pt 1, 1 – 2, 10 – 12, 2, 6 – 10 zač. 58; Mk 12, 1 – 12a, zač. 53; menlivé časti ako 8. januára; zdržanlivosť od mäsa (HS: 341; PZ: 318; HP: 330)

SOBOTA

13. január

Sobota po Osvietení**Mučeník Hermyl a Stratonik**

Duch vyviedol Ježiša na púšť, aby ho diabol pokúšal. (Mt 4, 1)

Poznáme príbeh o Goliášovi a mladom Dávidovi. Dávid premohol siláka zásahom do najmenej chráneného miesta na tele. Podobnú taktiku používa aj diabol. Skúša to na Ježiša, a skúša to dennodenne aj na každého z nás, a to práve tam, kde sme najslabší – majetok, pýcha, nečistota, sebeckto... Ježiš odpovedá zlému Božím slovom. Skúsme to aj my, sýtme sa Božím slovom a „oblečme si Pána Ježiša...“ (Rim 13, 14).

Liturgia: Ef 6, 10 – 17, zač. 233; Mt 4, 1 – 11, zač. 7; menlivé časti ako 8. januára (HS: 341; PZ: 318; HP: 330)

NEDEĽA

14. január

Nedeľa o Zachejovi**Zakončenie sviatku Bohozjavenia**

Zachej zatúžil vidieť Ježiša, kto to je... (Lk 19, 3)

Ochota človeka k spolupráci s Božou milosťou je nutným predpokladom ospravedlnenia. Hlavný mýtnik v Jerichu Zachej túžil vidieť Ježiša, kto to je. Stretnutie s Ježišom predpokladá vnútornú otvorenosť a ochotu k spolupráci s milosťou. Mnohí súčasníci Ježiša išli okolo neho bez povšimnutia, hoci počuli o tom, ako s mocou učil zástupy, alebo vedeli o zázrakoch, ktoré vykonal. Boh sa nekonečne znižuje k človeku a ide mu v ústrety, ale neušetrí človeka aspoň malého dobrovoľného krôčika k nemu. Odmietnutie tohto malého krôčika je mnohokrát vysvetlením nevery. Nikto nie je pre svoje hriechy u Boha odpísaný a zavrhnutý, pokiaľ žije. V Písme máme o tom veľa príkladov: Mária Magdaléna, lotor po pravici na kríži, Zachej... Boh hľadá predovšetkým ohrozených ľudí. A hľadá aj mňa. Chce odo mňa len ten malý krok, to „vylezenie na strom“ ako od Zacheja. Kedy som ja naposledy urobil tento malý, vedome k Pánovi zameraný krôčik? Kedy som „bežal dopredu a vyliezol na figovník“ ako Zachej? Pane, dovol mi nechať sa sebou nájsť!

Liturgia: 1 Tim 4, 9 – 15, zač. 285b; Lk 19, 1 – 10, zač. 94; predobrazujúce antifóny a blaženstvá; nedeľný vchod; tropár z 8. hlasu a sviatku, *Sláva*, kondak z 8. hlasu, *I teraz*, kondak zo sviatku; prokimen, *Aleluja* a pričasten z 8. hlasu a sviatku; namiesto *Dôstojné* je sa spieva velebenie a 9. irmos z utierne sviatku (HS: 152, 343; PZ: 106, 320; HP: 107, 332)

PONDELOK

15. január

Prepodobní Pavol Tébsky a Ján Chatrč-ník

Či je tento obraz a nápis? (Mk 12, 16)

Hlavným posolstvom dnešného evanjelia nie je otázka vzťahu človeka k vrchnosti, ale povinnosť oddanosti človeka Bohu. Človek má od Stvoriteľa dar života, dôstojnosť slobody a Božieho detinstva i schopnosť nadprirodzenej lásky. Tak ako je do mince vtlačení cisárov obraz, v nás je odtlačok Božieho obrazu. Zbožnosť tak má byť nielen navonok, ale má to byť môj vnútorný postoj vďačnosti, poslušnosti i lásky k Bohu.

Liturgia: 1 Pt 2, 21b – 3, 9, zač. 59; Mk 12, 13 – 17, zač. 54; každodenné antifóny; menlivé časti z pondelka (HS: 154; PZ: 108; HP: 109)

UTOROK 16. január

Poklona reťaziam apoštola Petra

Boh nie je Bohom mŕtvych, ale živých. (Mk 12, 27)

Náš Boh je Bohom živých. Neexistujú trvale mŕtvi ľudia, tí, ktorí v tele zomreli, žijú, ale v inej forme existencie ako tu na zemi. Každý človek je Božím vlastníctvom, pretože je jeho stvorením. „V ňom žijeme, hýbeme sa a sme.“ Terajší život je nedokonalý, plný skúšok, bolesti, utrpenia, až ten večný život s Bohom bude životom vo svetle, pokoji a šťastí. Smrť nie je koncom, ale prechodom medzi týmito dvoma spôsobmi života. Ak verím Ježišovi, verím vo večný život.

Liturgia: 1 Pt 3, 10 – 22, zač. 60; Mk 12, 18 – 27, zač. 55 (radové); Sk 12, 1 – 11, zač. 29; Jn 21, 15 – 25, zač. 67 (apoštolovi); každodenné antifóny; tropár z utorka a z Poklony, kondak z utorka, *Sláva*, kondak z Poklony, *I teraz*, podľa predpisu; prokimen, *Aleluja*, pričasten z utorka (HS: 155, 351; PZ: 109, 328; HP: 110, 340)

STREDA 17. január

Prepodobný Anton Veľký

Ktoré prikázanie je prvé zo všetkých? (Mk 12, 28)

Len vonkajšie plnenie príkazov zákona nie je náboženstvom. Pre nás by to bolo ľahké – ísť do chrámu v nedeľu, piatok nejest mäso, pomodliť sa ráno a večer – a splním si povinnosť, mám isté nebo. Náš Boh však chce viac – lásku. Lásku, ktorá sa prejavuje konkrétnymi skutkami, ktorá nám dá silu vzdať sa pohodlia či niektorých vecí, lásku, ktorá obetuje čas i prostriedky druhému, lásku, ktorá v blížnom vidí Krista...

Liturgia: Hebr 13, 17 – 21, zač. 335; Lk 6, 17 – 23, zač. 24 (prepodobnému); 1 Pt 4, 1 – 11, zač. 61; Mk 12, 28 – 37, zač. 56 (radové); predobrazujúce antifóny a blaženstvá;

menlivé časti zo 17. januára (HS: 352; PZ: 330; HP: 342)

ŠTVRTOK 18. január

Arcibiskupi Atanáž a Cyril

Táto chudobná vdova vhodila viac ako všetci, čo hádzali do pokladnice. (Mk 12, 43)

Ľudia v minulosti obetovali Bohu krvavé i nekrvavé obety. Od Ježišovej obety na kríži platí už iba obeta lásky a oddanosti srdca – a tieto vlastnosti Pán nachádzal predovšetkým u jednoduchých a chudobných. Halier vdovy sa tu stáva príkladom, ale aj obžalobou: príkladom, že vonkajšia obeta nie je u Boha podstatná, ale rozhoduje láska v srdci človeka, ktorý prináša obetu. Je však aj obžalobou tých, ktorí navonok hádžu Bohu len niečo zo svojho nadbytku, aby si upokojili svoje srdce a zabodovali u okolia. Čo dávam Bohu ja?

Liturgia: 1 Pt 4, 12 – 5, 5 zač. 62; Mk 12, 38 – 44, zač. 57; menlivé časti z 18. januára (HS: 353; PZ: 331; HP: 343)

PIATOK 19. január

Prepodobný Makarios Egyptský

Miestami budú zemetrasenia, bude hlad. To bude začiatok útrap. (Mk 13, 8)

Vojny, hlad, zemetrasenia sú veľmi nepríjemné pre tých, ktorí ich zažívajú, ale aj pre nás mnohých, ktorí o nich len počujeme. Lebo sú pre človeka nielen príležitosťou, ale aj predzvesťou stretnutia sa tvárou v tvár s večným Sudcom. Buď Pán príde k nám v sláve nás súdiť, alebo my individuálne prídeme k nemu. V oboch prípadoch sú to výzvy k bdelosti a pripravenosti na stretnutie s Pánom. A tá spočíva v čistote srdca a v rukách plných dobrých skutkov. Aj dnešný deň nech je pre teba prípravou na stretnutie s Pánom.

Liturgia: 2 Pt 1, 1 – 10, zač. 64; Mk 13, 1 – 8, zač. 58; každodenné antifóny; menlivé časti z piatka; zdržanlivosť od mäsa (HS: 159; PZ: 114; HP: 114)

SOBOTA 20. január

Prepodobný Eutymios Veľký

A Boh neobrání svojich vyvolených, čo k nemu volajú dňom i nocou...? (Lk 18, 7)

Často počujeme tvrdenia: Ako by Boh mohol vypočuť všetky prosby? Modlím sa zbytočne? Je azda Boh hluchý na moje prosby? Ťažko je na to odpovedať – treba jedine veriť v Božiu lásku a spravodlivosť. Kedy a ako Boh vypočuje naše modlitby, to už nie je našou starosťou, ak veríme

v Otcovu múdrosť a dobrotu. Božia pomoc určite príde všetkým, ktorí v neho dúfajú, ale tak, ako to Boh chce. Nie pre našu modlitbu, ale pre jeho nekonečnú lásku k nám.

Liturgia: 2 Tim 2, 11 – 19, zač. 293; Lk 18, 2 – 8a, zač. 88 (radové); Hebr 13, 17 – 21, zač. 335; Lk 6, 17 – 23, zač. 24 (prepodobnému); predobrazujúce antifóny a blaženstvá; menlivé časti z 20. januára (HS: 355; PZ: 332; HP: 345)

NEDEĽA 21. január

Začiatok predpôstneho obdobia Nedeľa o mýtnikovi a farizejovi

Bože, ďakujem ti, že nie som ako ostatní ľudia... (Lk 18, 11)

Nie každá modlitba a bohoslužba je milá Bohu. Modlitba farizejského typu nebola sebaodovzdaním Bohu v dôvere a vďačnosti, ale sebachvárou plnou pýchy a samoľúbosti. Keby sme sa farizeja opýtali, či niekedy nasýtil hladného, navštívil chorého, či obliekol nahého, odpovedal by, že na to sú štátne a cirkevné inštitúcie. Keby som sa pozrel do zrkadla, možno by som tam takisto videl takého farizeja. Takáto farizejská modlitba sa nepriblíži k Bohu, a človeka, ktorý sa modlitbou neotvorí milosti a láske, nemôže zmeniť ani Boh. Čo chce Boh odo mňa v modlitbe počuť? Boh vie o mne všetko. Vie o mojich dobrých vlastnostiach, o dobre, ktoré som vykonal, o modlitbách, ktoré som predniesol... On o tom vie, a ja mu to nemusím pripomínať. On odo mňa chce počuť len a len pravdu o sebe – som hriešny, sebecký, tvrdohlavý, pyšný, a preto potrebujem Božiu milosť a odpustenie. Len takto ma môže Pán vypočuť.

Liturgia: 2 Tim 3, 10 – 15, zač. 296; Lk 18, 10 – 14, zač. 89; predobrazujúce antifóny a blaženstvá; tropár z 1. hlasu, *Sláva*, kondak z triódy, *I teraz*, kondak zo sviatku z patrocínia chrámu Bohorodičky; ak nie je chrám Bohorodičky: *Sláva*, *I teraz* kondak z triódy; prokimen, *Aleluja* a pričasten z 1. hlasu (HS: 143, 202; PZ: 96, 164; HP: 97, 160)

Milan Kuzmiak

KÚPILA SOM SI
ČAJ NA CHUDNUTIE.
NAJVIAC MI CHUTÍ SO ŠIŠKOU.

pixnio.com

Z NAŠICH RODÍN

Otec hovorí synovi: „Máš len dve možnosti, ako byť bohatý. Dobre sa narodiť alebo dobre sa oženiť. Tú prvú možnosť si si už pokašľal.“

Hovorí manžel manželke: „Čo keby sme si urobili pekný vikend?“

„Dobre. Ale ako si to predstavuješ?“

„Ja si kúpim basu piva a ty by si zašla k mamičke.“

Návšteva. „Už idete preč?“

„Áno.“

„A čo tak pomaly?“

„Fero, ty si už pol roka ženatý a furt si perieš sám košeľe?“

„Niece, to sú ženine blúzky.“

Matka dohovára svojej pätnástročnej dcére: „Si samá diskotéka, samý chlapec, samá zábava, ale že tvoja matka mala včera tridsať rokov, tak na to si ani nespomenieš!“

„Zlatko, vezmeš si ma?“

„Ja by som aj hej, ale viera mi to nedovolí.“

„Aká viera?“

„Moja žena.“

„Pán doktor, prečo ste sa rozhodli prihlásiť na výberové konanie na funkciu sudcu?“

„Ále, oco, nechaj si tie blbé otázky...“

„Neviete, kedy mi odchádza vlak?“ pýta sa svokra.

„O hodinu, tridsaťdva minút a jedenásť sekúnd,“ pohotovo odpovedá zať.

HUMORNE

MEDZIRIADKAMI

Z akého izraelského kmeňa pochádzal svätý Ján Krstiteľ?

Čo napísal o gréckokatolíkoch v nultom čísle Slova otec Michal Fedor SJ?

Čo drží v rukách chlap na lavičke v parku v Debrjach?

V čom tkvie jedinečnosť albumu *Krehkosť* od Kataríny Koščovej a Daniela Špinera?

Koľko priateľov Slova pravidelne podporovalo časopis v roku 2023?

A	O	K	L	U	B	Y	Č	Y	H	Y	R	K	I	O	S	P
Y	M	O	R	H	Ú	A	H	A	V	Ú	O	T	K	V	N	Y
K	K	A	V	T	S	A	P	A	V	O	N	S	O	É	T	L
Y	N	Á	L	P	N	N	T	E	C	E	N	M	R	E	O	O
V	D	O	I	S	L	S	O	E	C	E	O	Y	V	E	L	P
Z	I	K	K	E	S	O	L	O	V	D	T	E	D	A	K	O
T	Y	O	K	N	O	U	D	O	R	S	R	D	C	A	B	D
C	Á	T	L	Č	L	A	L	Y	R	K	O	S	T	I	R	A
O	O	R	E	A	I	S	T	R	E	D	A	I	L	C	O	H
R	B	D	A	V	V	T	O	E	A	R	E	I	S	K	R	A
T	R	A	U	M	Y	J	S	T	U	D	E	V	R	I	O	V
E	A	K	I	L	A	K	O	I	K	O	C	E	L	F	H	D
M	D	K	I	M	O	K	Š	L	Y	T	S	A	L	P	E	O

Legenda: ASPIK, CELULA, DOCENT, DODATOK, DOMOV, FIKCIA, HOROR, HRADY HROMY, ISKRA, ISTIČ, KADET, KALIKA, KAMARÁT, KLUBY, KOCEL, KOMIK, KOSTI, KREVETY, KRYHY, KYVETY, LEKTOR, LITER, MAJOR, METRO, OBILIE, OBRAD, ODVAHA, OKRES, OLIVY, OSNOVA, OSVETA, PASTVA, PLÁNY, PLASTY, PLEVY, PLODY, POLYP, RADCA, RASCA, SLAMA, SLNKO, SLOVENSKO, SNAHY, SRDCE, STAVY, STREDA, STYRÉN, TRAUMY, ÚVAHA, VEDRO, VIOLA, ZVYKY.

Tajničku osemsmerovky tvorí 21 nevyškrtaných písmen. Autor: Marek Pataky

Riešenia zasielajte na adresu: SLOVO, Hlavná 3, 080 01 Prešov alebo inzercia@casopis-slovo.sk.

Správne riešenia z čísla 22: Biblická doplnovačka: Lepšie rásť pomaly, ako načisto nerásť. **Osemsmerovka:** Žiť s Kristom znamená kraľovať.

Z riešiteľov *Biblickej doplnovačky* sme za štvrtý štvrtok vylosovali pani Máriu Vargovú zo Šamudoviec, ktorá vyhráva *Rodinnú Bibliu*.

BIBLICKÁ DOPLŇOVAČKA

Stačí vyhľadať tie správne slová. V legende máte štyri údaje: skratku knihy, číslo kapitoly, číslo verša a poradie slova. Pošlite a vyhrajte *Rodinnú Bibliu*.

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P

LEGENDA: **A:** Dt 28, 15, 13; **B:** Jak 1, 27, 1; Rim 12, 16, 2; **C:** Am 1, 1, 2; Mt 5, 24, 6; **D:** Kol 3, 5, 10; **E:** Sof 1, 17, 9; Mt 9, 22, 3; **F:** Hebr 9, 1, 6; **G:** Neh 9, 5, 34; **H:** Est 1, 6, 8; **I:** Hebr 1, 1, 1; Jn 12, 23, 9; **J:** Dan 1, 17, 1; Ez 34, 12, 3; **K:** Lk 6, 24, 8; Lk 6, 45, 6; **L:** 1 Sam 29, 7, 15; **M:** 1 Pt 1, 14, 6; Sk 26, 7, 1; **N:** Mich 4, 8, 6; Mt 6, 4, 3; **O:** Job 41, 9, 8; **P:** Kol 3, 4, 4; Lk 14, 17, 2.

JUBILEÁ KŇAZOV

Martin Krajňák – 5. január – 50 rokov života;
Marcel Gajdoš – 9. január – 50 rokov života

Srdečne blahoželáme a prajeme
mnohaja i blahaja lita.

BLAHOŽELÁME

Drahý náš duchovný otec **Martin**, uplynulo sedem rokov od chvíle, keď ste prišli do našej malej farnosti, kde ste ako prvý duchovný otec po siedmich rokoch vniesli do našich

srdc radosť a otcovskú starostlivosť, a my sme spoznali, aké úžasné je mať vlastného farára. Trpezlivou láskou a najmä svojím životom nám ustavične vydávate svedectvo o Božej láske, a tak nám otvárate nielen oči, ale aj srdcia, za čo sme vám nesmierne vďační. Pri príležitosti vášho jubilea sa vám chceme úprimne poďakovať za vašu prácu, námahu, obetavosť a do ďalšieho života zaželať veľa Božích milostí, neoblmnosť vo viere, požehnanie, zdravie, lásku, trpezlivosť. Nech vás náš Hospodin vypočuje a daruje vám všetko, čo si v modlitbách vyprosujete.

na mnohaja i blahaja lita
 veriaci farníci zo Šarišského Čierneho

Milý otec **Slavomír Tarasovič**, pri príležitosti vašich 40. narodenín vám ďakujeme za všetko, čo robíte pre našu farnosť a farníkov. Vyprosujeme vám od nebeského Otca požehnanie,

hojnosť Božích milostí, plnosť darov Svätého Ducha, pevné zdravie a ochranu Presvätej Bohorodičky. Z úprimného srdca ďakujeme za všetku starostlivosť, duchovné aktivity a živú vieru, ktorú vo farnosti prebúdzate. Nech nebeský Otec naďalej vedie vaše kroky a požehnáva vás aj vašu rodinu.

Na mnohaja i blahaja lita!
 vďační veriaci Farnosti bl. Vasil'a Hopka

S vďakou a úctou pozdravujeme nášho duchovného otca **Marcela Gajdoša**, farára v Košiciach-Šaci, ktorý 9. januára 2024 oslávi 50 rokov života. Z celého

srdca vám otec Marcel blahoželáme, vyprosujeme pevné zdravie, hojnosť Božích milostí, darov Ducha Svätého a ochranu Presvätej Bohorodičky. V našej farnosti pôsobíte dvadsať rokov. Ďakujeme za vašu obetavú duchovnú službu a ohlasovanie Božieho slova. Do ďalších rokov života vám vyprosujeme vytrvalosť v tejto službe, nech Boh naďalej vedie vaše kroky a požehnáva vás aj vašu rodinu.

Na mnohaja i blahaja lita!
 vďační veriaci z Košíc-Šace

18. januára 2024 oslávi náš duchovný otec **Igor Suchý** 52 rokov. Drahý otec, sme vďační za to, že ste medzi nami a že máme pastiera, ktorý nás vedie na ceste k spásu. Vyprosujeme vám hojnosť darov Svätého Ducha a milostí potrebných na vaše povolanie. Nech vám na príhovor svätého Mikuláša, patróna našej farnosti, udelí Boh veľa lásky, zdravie a horlivosť vo vašej službe. *Na mnohaja i blahaja lita!*

veriaci z Liptovského Mikuláša

SPOLOK SV. CYRILA A METODA

Jubilanti – január

50 rokov: Mária Baľová, Košice; Slávka Malošová-Nemčíková, Banské

60 rokov: Beáta Žeňuchová, Sobrance

70 rokov: Marta Hacková, Čertizné;
 MUDr. Ľudmila Lešková, Prešov; MUDr. Eva Olšavská, Zalužice; Mária Sukovská, Hanušovce nad Topľou; Ing. Emília Tkáčová, Čičava

75 rokov: Ľudmila Dudinská, Košice;
 Monika Dzurovčinová, Dlhé Klčovo;
 Ján Jurko, Trebišov; Jozef Lukáč, Poša;
 doc. MUDr. Ľubomír Michalko, Bratislava;

Anna Onisiková, Trebišov; Mgr. Marta Stauróvská, Kazimír; Ján Tirňák, Sečovce

80 rokov: Veronika Doliničová, Čelovce; Ján Gavula, Baškovce; Eva Godová, Radvaň nad Laborcom; Jolana Paharová, Zemplínska Teplica

85 rokov: Helena Abramčuková, Košice; Mária Drobnáková, Sečovce; Andrej Jacko, Banské; Katarína Pavlovová, Nižné Repaše; otec Ing. Jozef Selín, Košice

90 rokov: Mária Jacková, Rakovec nad Ondavou

Oznam

Spolok sv. Cyrila a Metoda pripravuje na sobotu 17. februára 2024 autobusovú púť mladých do Nitry. Zmyslom podujatia je budovať cyrilo-metodskú identitu mladých gréckokatolíkov prostredníctvom poznania vlastných historických a duchovných koreňov. Prihlásiť sa možno u otca Emila Zorvana (Falkušovce) alebo e-mailom v spolku.

INZERCIA

Rekonštrukcie striech a veží kostolov. Nové strechy. Demontáž a likvidácia azbestu. Vypracovanie potrebnej projektovej dokumentácie. www.svestav.sk. Mobil: 0905 437 209, mejl: svestav@svestav.sk

Firma Promont Glass vyrába a opravuje vitráže, aj do izolačných dvojskiel. www.promontglass.sk, tel.: +421 918 623 064

Fy **DUDAS** ponúka:

- elektrické pohony zvonov
 - lineárny a magnetický pohon zvonov
 - diaľkové ovládanie zvonov (GSM)
 - zvonové drevené a oceľové konštrukcie
 - nové zvony a srdcia zvonov
 - vežové hodiny a kladivá zvonov
 - opravu starých systémov
- e-mail: jandudas@teraz.de
 tel.: **0907 268 344**, www.zvonydudas.sk

Ručne písané ikony. www.ikony.sk

Viac o inzercii: inzercia@casopisslovo.sk

Slovo oficiálny časopis Gréckokatolíckej cirkvi na Slovensku
www.casopisslovo.sk; ročník 56; periodicita vydávania: dvojtýždenník
 Adresa redakcie: SLOVO, Hlavná 3, 080 01 Prešov, tel.: 051/756 26 42, 0911 711 263
 Číslo účtu: SK45 0200 0000 0032 1020 6959

SWIFT KÓD: SUBASKBX, KS: 0558, VS: vaše PSČ
 Vydavateľia: Gréckokatolícka cirkev na Slovensku, Hlavná 1, 081 35 Prešov, IČO 51311917
 Petra, n. o., Hlavná 1, 080 01 Prešov, IČO 37886622

Cirkevné schválenie: Gréckokatolícke biskupstvo v Prešove, č. j. 3317/99
 Šéfredaktor: PhDr. ThLic. Juraj Gradoš, PhD. (sefredaktor@casopisslovo.sk)
 Redaktori: ThDr. Miroslav Dancák, PhD. (cenzor@casopisslovo.sk)
 PhDr. Adriana Matoláková, PhD. (redakcia@casopisslovo.sk)
 Mgr. Richard Fučko (spravodajstvo@casopisslovo.sk)
 Bc. Maroš Tažik (inzercia@casopisslovo.sk)

Jazyková úprava: PhDr. Adriana Matoláková, PhD.
 Distribúcia a grafika: PhDr. ThLic. Juraj Gradoš, PhD. (sefredaktor@casopisslovo.sk)
 Cenzori: ThDr. Miroslav Dancák, PhD., ThDr. Milan Kuzmiak, PhD.
 Redakčná rada: vL. prof. ThDr. ICDr. Cyril Vasil' SJ, PhD., vL. Peter Rusnák, vL. Dr. h. c. ThDr. Ján Babjak SJ, PhD., vL. Milan Chatur CŠSr, vL. SEODr. Milan Lach SJ, Mgr. Ján Hreško, Mgr. Daniel Dzurovčin, Mgr. Stanislav Gábor, PhDr. ThLic. Juraj Gradoš, PhD., PhDr. Valéria Juričková, PhD., HELic. Martin Mráz, Michal Onderko nML, prof. ThDr. PaedDr. Ing. Gabriel Paľa, PhD.

Všetky informácie sú na casopisslovo.sk/redakcia/. Za obsah inzerátov neručíme. Redakcia si vyhradzuje právo na úpravu príspevkov. Zásady ochrany osobných údajov sú uvedené na webovej stránke <http://casopisslovo.sk/vyhlasenie/>.

Pri zasielaní príspevkov použite jeden z týchto špecifických symbolov:
 700 (časopis, prípadne zverejnenie príspevku),
 1700 (iba časopis),
 2700 (iba príspevok),
 7700 (anonymný príspevok),
 777 (priatelia časopisu Slovo),
 999 (eSlovo).
 Variabilný symbol: vaše PSČ. Konštantný symbol: 0558

Tlač: Alfa print, s. r. o., Martin
 Distribúcia: Mediaprint-Kapa Pressegrasso, a. s., Bratislava
 ISSN 1335-7492. EV 182/08
 Uzavierka pre číslo 03/2024: 10.01.2024

Titulná strana: Ikona sv. Bazila Veľkého v Medzilaborciach (Ján Blaško)

Gréckokatolícke arcibiskupstvo Prešov

s radosťou oznamuje, že

jeromonach

Jonáš (J. Maxim)

vymenovaný prešovský arcibiskup metropolita

vkľadaním rúk
vladykov Cyrila Vasiľa SJ,
Petra Rusnáka a Benedikta Alexijčuka

prijme

BISKUPSKÚ VYSVIACKU

v Katedrálnom chráme sv. Jána Krstiteľa v Prešove
v sobotu 27. januára 2024 o 10.00 h.

Po vysviacke bude novovysvätený vladyka Jonáš uvedený
na prešovský metropolitný stolec.

Vysviacka a intronizácia vladyku Jonáša
bude vysielaná v priamom prenose
RTVS, TV Lux, TV Logos a Rádia Lumen.

V nedeľu 28. januára 2024 bude vladyka sláviť
svätú liturgiu v Katedrálnom chráme sv. Jána Krstiteľa
v Prešove o 10.00 h.

Pozývame vás na duchovnú prípravu na túto slávnosť,
ktorá bude prebiehať v týždni pred biskupskou vysviackou.

Lutina, bazilikalutina.sk, 051/459 62 31

Každý deň: **svätá liturgia** (18.00h)

Sobota: **svätá liturgia** (10.00h)

Nedeľa: **svätá liturgia** (08.00h, 10.00h
na Mariánskej hore, 18.00h)

14.01. Korunka Božieho milosrdenstva
(16.15 h), **svätá liturgia s modlitbami
za oslobodenie a uzdravenie** (otec P. P. Hal-
ko, prešovský exorcista), exorcizovanie soli
a oleja, posvätenie náboženských predme-
tov (17.00h)

**Michalovce, bazilikaredepmoristi.sk,
0902 275 145**

16.01. **Svätá liturgia**, Moleben k sv. Gerar-
dovi s uctením si jeho relikvií prvého stupňa
a požehnaním šatkou sv. Gerarda (18.00h)

Klokočov, klokočovgrkat.sk, 0911 105 908

06.01. **Fatimská sobota**: Svätá liturgia s Vel-
kým jordánskym svätením vody (10.00h)

22.01. **Svätá liturgia s modlitbami
k sv. Charbelovi za uzdravenie** (10.00h)

Litmanová, horazvir.sk, 0903 982 828

Každý deň: **svätá liturgia** (10.30h)

05.01. **Večiereň s Liturgiou svätého Bazila
Velkého** a Velké jordánske svätenie vody
(15.20h)

06.01. **Fatimská sobota**: modlitba večeradla
(09.30 h), **svätá liturgia** (10.30h)

07.01. **Malá púť**: uctenie si ikony Presvätej
Bohorodičky, Akatist k Presvätej Bohoro-
dičke a rozjímavý ruženec (09.00 h), **svätá
liturgia** (10.30h)

centrumsigord.sk, 0903 983 316 – 7

01.–04.02.2024 **Kurz prípravy na man-
želstvo**. Ak sa chystáte na svoj svadobný
deň alebo o ňom ešte len uvažujete, ak
máte hlavu plnú predsvadobných príprav
alebo sa okolo svadobných salónov ešte
len prechádzate, urobte pre svoju spoločnú
budúcnosť ešte niečo, čo váš vzťah posilní.
Dajte svojej vysnívanej svadbe ešte jedno
kritérium – kvalitnú prípravu. Príspevok
na kurz je 100 eur za osobu.

09. – 11.02. **Kurz Rúť** je evanjelizačný kurz
pre manželov, ktorého zmyslom je posilniť,
oživiť a uzdraviť vzťah manželov prostre-
dníctvom poznania a obrátenia sa k plánu
Boha pre kresťanské manželstvo. Príspevok
na kurz je 170 eur za manželský pár.

14. – 19.03. **Seminár Otcovo srdce**. Prináša
skúsenosť s Otcovou láskou. Máš hlbokú
túžbu zažiť otcovstvo Boha? Táto škola po-
núka autentické poznanie Boha a jeho lásky
k tebe. Počas celého týždňa môžeš zažívať
učenie o Bohu, jeho charaktere a osobnosti.
Objav svoju skutočnú mužskosť a ženskosť
vo svetle lásky nebeského Otca.

koinoniapo.sk,

f koinonia ján krstiteľ' prešov

Komunitný dom Záborské

Nedeľa a sviatky: **svätá liturgia** (09.30h)
na Youtube

Štvrtok: **Večer chvál a modlitieb za uzdra-
venie** (18.00h) na Youtube

cenacolo.sk, cdv_slovakia@hotmail.com

Ruženec za závislých:

Pondelok 17.00 Poprad

Štvrtok 17.15 Svidník

Klub Prešov: +421 907 197 990